אורטייל איז קוטשיאק'ס פראצעס זעה זייט 7

היינט 10 זייטען

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 28 | Łódź, Sroda, 1 luty 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, ה' שבט תרצ"ג | № 28

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

ווילהעלם וויל צוריקקעהרען

רושם איז דער וועלט צוליב היטלער'ס נאמינאציע

לאנדאן, 31. (ספ. טעל.) די לאנדאנער פרעסע שרייבט זעהר איינגעהאלטען וועגען היטלער'ן. די צייטונגען שרייבען, אז היטלער אלס קאנצלער איז נישט דער היטלער פון א מיטינג.

„דיילי טעלעגראף“ דריקט אויס די האפנונג, אז די מיטינג־פאסטולאטען פון די נאציאנאל־סאציאליסטען ווי יודען־פאגראמען, פערמלוכהשען די באנקען א. אז. וו. וועלען נישט רעאליזירט ווערען. „דיילי עקספרעס“ שרייבט, אז די נאהענטסטע צוקונפט וועט באווייזען צי היטלער איז א העלד אדער א שארלאטאן.

פאריז, 31. (ספ. טעל.) די פאריזער צייטונגען שרייבען, אז די שטימונג אין דייטשלאנד איז איצט פונקט אזעלכע ווי אין די אויגוסט־טעג 1914, די מאסען זענען ארומגענומען מיט ענטוזיאזם.

לאנדאן, 31. (ספ. טעל.) אין צוזאמענהאנג מיט דער נאמינאציע פון היטלער'ן אלס קאנצלער שרייבט „דיילי העראלד“, אז דער עקס־קייזער ווילהעלם האלט, דאס איצט איז געקומען די צייט, אז ער זאל צוריקקומען קיין דייטשלאנד. ווילהעלם האט בעקומען א גאנצען טאג געריערט טעלעגראמען מיט בערלין, די האלענדישע צייטונגען שרייבען אפילו, אז ווילהעלם גרייט זיך צו פערלאזען האלאנד.

בערלין, 31. (ספ. טעל.) די סאציאל־דעמאקראטישע פארטיי און די פראפעסיאנעלע פעראיינען האבען ארויסגעגעבען אן אויפרוף צו די ארבייטער, אין וועלכען ס'ווערט געזאגט, אז זיי זאלען זיך אקעגענשטעלען יעדען פרוב פון דער רעגירונג צו פערגוואלדיגען די קאנסטיטוציע דורך דער רעגירונג. דער אויפרוף פאדערט פון די ארבייטער רוהע און דיסציפלין.

בערלין, 31. (ספ. טעל.) דער ארגאן פון די קאמוניסטען „ראטע פאהנע“ איז קאנפיסקירט געווארען פאר אפדרוקען אן אויפפאדערונג צום אלגעמיינעם שטרייק.

בערלין, 31. (ספ. טעל.) בעת דעם בלוטיגען צוזאמענשטויס וואס איז בעכטען פארגעקומען אויף די בערלינער גאסען צווישען די היטלעריסטען און קאמוניסטען זענען געפאלען 2 טויטע; א היטלעריסט און א פאליציאנט. 3 קאמוניסטען זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

בערלין, 31. (ספ. טעל.) פון דער גאנצער פראווינץ קומען אן ידיעות וועגען בלוטיגע צוזאמענשטויסען אין צוזאמענהאנג מיט די היטלערישע מאניפעסטאציעס. אין האללע, דיסעלדארף, קעניגסבערג, מאנהיים איז געקומען צו קאמפען צווישען היטלעריסטען און קאמוניסטען, פיל פערזאנען זענען פערוואונדעט געווארען.

בערלין, 31. (ספ. טעל.) דער היטלערישער „אנגריף“ דערציילט, אז די נייע רעגירונג וועט אננעהמען די שטרענגסטע מיטלען געגען דער קאמוניסטישער פארטיי.

אין רוהר געביט האבען די קאמוניסטען געפרובט היינט ארויסצורופען א שטרייק אין די קוילען־גרובען..

הויפט־פיגורען פון נייעם דייטשען קאבינעט

גראף שווערין־קראזיגק פינאנץ־מיניסטער

נויראט אויסערן־מיניסטער

געהרינג אהן פארטפעל

פריק אינערן־מיניסטער

גענ. בלאמבערג רייכסוועהר־מיניסטער

הוגענבערגווירטשאפט און אגרער־מיניסטער

שווערער נסיון פאר די דייטשע יודען

וואס האבען געבלוטיגט פאר זייער פאטערלאנד

איז דאס איבערנעהמען די מאכט דורך היטלער'ן

בערלין, 31. (יט"א טעלעגראפיש) די פיהרענדע יודישע קרייזען אין בערלין מאכען פאלגענדע בעמערקונג צו היטלער'ס איבערנעהמען די מאכט.

צום ערשטען מאל איז אין דער שפיץ פון דער דייטשער רעגירונג געשטעלט געווארען א מאן, וואס זיין פראגראם איז צו בעקעמפען די יודען. דאס שטעלען היטלער'ן אין דער שפיץ פון דער דייטשער רעגירונג איז א שווערער נסיון פאר די דייטשע יודען, וואס האבען אזוי פיל געבלוטיגט פאר זייער פאטערלאנד. מ'רעכענט אבער, אז דער בעשפייזונגס־מיניסטער הוגענבערג (דייטש־נאצ.) וועט זיך ענטגעגענשטעלען די היטלעריסטישע מיניסטארען. דאס גאנצע דייטשע יודענטום שטעהט גרייט צו פערטיידיגען זיין רעכט און כבוד.

ביאליק־פייערונג אין בערלין

אפגעלעגט צוליב דער אומרוהיגער שטימונג

בערלין, 31. (יט"א טעלעגראפיש) צוליב די אומרוהיגע שטימונג, איז די ביאליק־אקאדעמיע אפגעלעגט געווארען.

אויגען־קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעל. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען־קראנקע (צוועק אפעראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9–1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

409I

Dr. Wajnberg

ספעצ. פון הארץ־און לונגען־קראנקהייטען

ציגעל־גאס 11, טעל. 126.02

נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אווענד

א הערצליכען מזל־טוב ווינשט דעם געעהרטען פערוואלטונגס־מיטגליד

ה' שלמה טארקא

צו דער חתונה פון זיין זוהן

די פערוואלטונג פון דער גמ"ח „נותן לחם“

447

50%

צאהל איך מער בריליאנטען, גאלד, זילבער, פערל, גאלדענע צייהן און לאמבארדאווע קוויטעס

M. H. LISSAK,

5. Piotrkowska 5.

הננו משתתפים בצערו הגדול של יושב־ראש ועדנו האיש יקר הרוח העסקן הצבורי איש תרומות ר' יחיאל יצחק נ"י בערמאן על האסון הגדול שקרהו בהלקח מאתו רעיתו היקרה העדינה, הצנועה, אשה יראת ד' היא תתהלל, אשת חיל עטרת בעלה

מרת גיטל בת ר' יעקב ז"ל בערמאן נ"ע

המקום ינחם אותו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

הועד של התלמוד־תורה ע"ש הרהגה"צ רבנו אלי' חיים מייזל זצ"ל

464

די נייע פראנצויזישע רעגירונג

די סאציאליסטען נעהמען איז איהר נישט קיין אנטייל

פאריז, 31. (ספ. טעל.) היינטיגע נאכט איז געפאלען די ענטגילטיגע ענטשיידונג, אז די סאציאליסטען ווילען נישט אנטיילנעהמען אין דער רעגירונג פון דאלאדיע, דער דעסיגנירטער פרעמיער האט 11 א זייגער ביינאכט אויפגענומען די סאציאליסטישע פראקציע, וועלכע האט איהם פארגעשטעלט איהרע פאדערונגען, דאלאדיע האט געענטפערט, אז ער קען זיך נישט שטעלען אויפ'ן יסוד פון פראגראם, וועלכער איז אין חודש מאי אויסגעארבייט געווארען דורכ'ן סאציאליסטישען קאנגרעס, ער האט מורא, אז דאס קען ארויסרופען א פאניק אין לאנד.

3 א זייגער ביינאכט איז די ליסטע פון דער רעגירונג געווען פערטיג. פרעמיער און קריגס-מיניסטער — דאלאדיע, אויסערן-מיניסטער פאל באנקור, אינערן-מיניסטער שאטאן, פינאנץ-מיניסטער באנע. בילדונגס-מיניסטער דע־מאנזי.

דאלאדיע — שאפט די נייע פראנצויזישע רעגירונג

רעגירונג פון עבר-הירדן אוועקגעגעבען א גרויסען שטח ערד צו יודען

אבער נאר אויף אינדוסטריע-צוועקען

ירושלים, 31. (יט"א טעלעגראפיש) די רעגירונג פון עבר־הירדן, האט איבערגעגעבען א גרויסען שטח ערד צו דער געזעלשאפט, וואס פיהרט אן מיט דער קאנצעסיע פון ים־המלח מיט דעם בעדינג, אז די ערד וועט אויסגענוצט ווערען נאר צו אינדוסטריע־צוועקען, נישט פאר קאלאניזאציע.

סיים-קאמיסיע וועגען פערלענע שטייערען

וואַרשאַ, 31. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער פינאנץ־קאמיסיע האט דעפ. לעווביצקי רעפערירט די פארשלאגען פון יודישען „קאלא" אוקראינישען קלוב און כ. ד. וועגען אנולירען די פערלענע שטייערען אדער בעצאהלען זיי אין לאנג־טערמיניגע ראטעס, דער פארשלאג איז אפגעווארפען געווארען.

30-יעהריגער ליטעראַרישער יובל פון דיכטער ז. סעגאלאוויטש

וואַרשא (י.ט.א.) דעם 3-טען מערץ ה. י. פאלט אויס דער 30 - יעהריגער ליטעראַרישער יובילעאום פון בעקאנטען דיכטער ז. סעגאלאוויטש. די פערוואלטונג פון ליטעראטען-פעראיין האט איבערגענומען די איניציאטיוו צו ארגאניזירען די יובילעאום-פייערליכקייט. צו דעם צוועק איז געשאפען געווארען א קאמיטעט אונטערן עהרען-פארזיץ פון שלום אש, אין וועלכען עס געהען אריין די ה"ה דר. י. גאטליב, יהושע פערלע און מלך ראוויטש. אונטער דער רעדאקציע פון דר. גאטליב, י. פערלע און מ. ראוויטש וועט אויך ערשיינען לכבוד דעם יובילעאום א זאמעל-בוך, געווידמעט דער ליטעראַרישער טעטיגקייט פון בעל-היובל. אין זאמעל-בוך וועט זיך בעטייליגען א גרעסערע צאהל שריפטשטעלער. חוץ דעם ווערט ארגאניזירט א פייערליכע אקאדעמיע.

געשטארבען גאלסווארטי

לאנדאן, 31 (ספ. טעל.

דער לאורעאט פון דער נאבעל-פרעמיע, דער בעקאנטער ענגלישער שרייבער גאלסווארטי איז היינט 9 אין אווענד געשטארבען.

ראדיא-פראגראם

מיטוואך דעם 1 פעברואר 1933

11.40 פרעסע - איבערזיכט. 11,50 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 11,58 צייט - סיגנאל. 12,05 טאג - פראגראם. 12,10 גראמאפאן. 1,20 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 3,10 עקספארט-קאמוניקאט. 3,15 ווירטשאפטליכער קאמוניקאט. 3,30 סקויטען - כראניק. 3,35 פראגראם פאר קינדער. 4,00 גראמאפאן. 4.40 דער מלוכה - פרעזידענט פראפ. מאשטשיצקי אלס געלעהרטער און ערפינדער. רעפעראט פון פראפ. שוויענטאסלאווסקי. 5,00 גראמאפאן, אוידיציע. 6,00 מוזיק 7,00 פערשידענעס. 7 20 קאמוניקאט פון דער לופטשוץ האנדעלס - קאמער. 7,30 פעליעטאן. 7,45 ראדיא-פרעסע. 8'00 רעפעראט. 8.50 ספארט. 9,00 קאנצערט 10,00 אוידיציע. 10,15 קאנצערט. 10.55 קאמוניקאטען. 11,00 טאנץ-מוזיק.

* * *

אויסלאנד

4 30 – דאווענטרי – סימפאנישער קאנצערט. 7,30–בודאפעשט – אפערע. 8–לייפציג – אפערע. 9 – ברייסעל – סימפאנישער קאנצערט. 9 — בערלין – סימפאנישער קאנצערט. 9.15–דאווענטרי—סימפאנישער קאנצערט. 10–פאריז – סימפאנישער קאנצערט מיטן אנטייל פון ארטור רובינשטיין.

גרויסע שוועריקייטען בייס שיקען פון אויסלאנד פאסט-פעקלעך מיט אלטע מלבושים פאר קרובים פון פוילען

פון אלטע מלבושים מוז מען אויך צאהלען דעם ענטשפרעכענדען צאל. – ווי קען מען בעפרייט ווערען פון צאל? – וואס עס דארפען וויסען ארימע פוילישע יודען, וואס ווילען בעקומען מלבושים-פעקלעך פון אמעריקא

דעם 1-טען פעברואר געהט אריין אין קראפט א נייער צירקולאר פון פינאנץ-מיניסטער, וואס האט א וויכטיגע בעדייטונג פאר אלע פערזאנען, וועלכע בעקומען פון צייט צו צייט פאסט-פעקלעך מיט גענוצטע בגדים פון זייערע קרובים אין אויסלאנד, בעזונדערס אמעריקא.

ביז-איצט פלעגען אזעלכע פעקלעך זיין פריי פון צאל. איצט וועט דאס בעפרייען פון צאל זיין פערבונדען מיט א רייה פארמאליטעטען, וואס די שווערסטע און פיינליכסטע פון זיי איז געמליך די, דאס פערזאנען, וועלכע ווילען בעקומען פון אויסלאנד א פעקעל אלטע מלבושים, וועלען מוזען ארויסבעקומען פון דער מאכט ארימקייטס-צייגנישען (שוויאדעצטווא אובוסטווא). אזא צייגניש וועט ארויסגעבען דער ענטשפרעכענדער געמיינדע-אמט (מאגיסטראט אדער דארפישע גמינע) נאך א גענויער אויספארשונג פון מאטעריעלען שטאנד פון פעטענט און נאכ'ן פעסטשטעלען, אז ער איז ווירקליך נישט ביכולת צו בעפרידיגען זיינע בעדערפנישען פון די אייגענע מיטלען אדער אייגענער ארבייט. נאכ'ן ארויסבעקומען די צייגניש דארף זי דורך דער פעראינטערעסירטער פערזאן איבערגעשיקט ווערען דעם אויסלענדישען קרוב, וועלכער דארף ווידער פון זיין זייט די צייגניש צוזאמען מיט דער ליסטע פון די ארויסגעשיקטע אלטע בגדים פארשטעלען צום בעשטעטיגען אין ענטשפרעכענדען פוילישען קאנסולאט.

אהן די דאזיגע פארמאליטעטען וועט קיין שום פאסט-פאקעט נישט בעפרייט ווערען פון צאל ווי עס איז אלזא דערפון צו זעהען, וועלען די נייע שוועריגקייטען טרעפען נישט בלויז דעם ארימען מקבל אין פוילען, נאר אויך זיין קרוב אין אויסלאנד, וועלכער וועט מוזען דורכפיהרען קאמפליצירטע פארמאליטעטען אין פוילישען קאנסולאט, כדי זיין פוילישער קרוב זאל נישט דארפען צוצאהלען א צאל-שטייער, וועלכער קען אפט איבערשטייגען דעם ווערט פון די ארויסגעשיקטע מלבושים.

פערשטעהט זיך, אז די דאזיגע שוועריגקייטען וועלען גורם זיין, אז עס זאל אין א בעדייטענדער מאס פאלען די צאהל ארויסגעשיקטע מלבושים-פעקלעך פון אויסלאנד, בעזונדערס אמעריקא. פון וואס עס וועלען נאטירליך, ליידען אויסשליסליך די ארימסטע שיכטען פון דער בעפעלקערונג, און קודם-כל פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען.

דער צירקולאר רעכענט אויך אויס די זאכען, וועלכע מעגען געשיקט ווערען פון אויסלאנד אויף די דערמאנטע בעדינגונגען. צו זיי געהערען פאלגענדע געגענשטאנדען, אויסשליסליך גענוצטע: קליידונג, וועש און קאנפעקציע, דערין וואלענע, האלב-וואלענע, בוימוואלענע, לייגענע און פון אנדערע נאטירליכע געוויקס - מאטעריאלען (אויך וואטענע, אבער אהן פוטער), שיכווארג לעדערנע, (מיטן אויסנאהם פון שווארצע געמזע, ראקיר, קראקאדיל, רעקין, שלאנג רעמש א. א. לוקסוס - שוכווארג), גומענע, פילצענע און פון געוועב-מאטעריאלען (מיט'ן אויסנאהם פון בראקאט).

ווייטער רעכענט אויס דער צירקולאר א לאנגע רייה פארמאליטעטען, וועלכע דארפען דורכגעפיהרט ווערען דורך די פאסט-אמטען און צאל-קאמערן. פון די איבריגע פונקטען פון צירקולאר איז כדאי אויסצורעכענען נאך פאלגענדע צוויי.

ערשטענס, אויב די צאהל פעקלעך מתנות, וועלכע א בעשטימטער אדרעסאט בעשטימט, ערלויבט חושד צו זיין, אז עס ווערט דא בעגאנגען א געוויסער מיסברויך, דארף דער צאל-אמט אפשטעלען די צושטעלונג פון די פעקלעך פאר דעם אדרעסאט און דעם ענין איבערגעבען דער ענטשפרעכענדער צאל-דירעקציע, וועלכע וועט אננעמען אן ענדגילטיגען בעשלוס אין דעם ענין.

צווייטענס, די צאלפרייע געגענשטאנדען קענען בענוצט ווערען דורך דעם אדרעסאט אויסשליסליך צו זיין אייגענעם געברויך און זיי טארען נישט אפגעטרעטען ווערען אנדערע פערזאנען אונטער דער דראהונג פון שטראפליכער פעראנטווארטליכקייט (ארט. 47 פונקט 2 א. א. פון פינאנץ-שטראפליכען געזעץ).

דער דאזיגער לעצטער ארטיקעל איז אזוי רעדאגירט, אז עס איז אפילו נישט קלאר, וועמען דער צירקולאר האט אין זינען; רעדענדיג וועגען „אנדערע פערזאנען". לויט דעם ווארט-לויט קען קען דער פונקט אויסגעטייטשט ווערען אויך אין דעם זין, אז א בעקומענעם בגד טאר מען נישט אבגעבען אנ'אייגען קינד, דער פרוי, דעם ברודער אדער שוועסטער. קלאר, אז דער פונקט קען געבען גרונד צו פערשידענע אונאנגענעמליכקייטען פאר דעם ארימען מקבל אין פוילען.

מיט די פארשריפטען פון דאזיגען צירקולאר וועלכער בעדייט פאר פיל טויזענדער ארימע יודישע משפחות אין פוילען ממש א גזרה, האבען זיך נאך מיט א קורצער צייט צוריק פעראינטערעסירט אין אמעריקא יודישע ארגאניזאציעס, וועלכע האבען אין דער פרעגע אויפגענומען אנ'אינטערווענץ ביי דער דארטיגער פוילישער קאנסולאר-פארשטעהערשאפט. און אט איז נאך לאנגע בעמיהונגען געלונגען צו פועל'ן, אז די אלע שווערע חומרות פון דעם צירקולאר וועלען נישט חל זיין אויף די מלבושים-פעקלעך, וואס וועלען געשיקט ווערען נישט דורך דער פאסט, נאר דורך צוויי בעשטימטע געזעלשאפטען (דערין די יודישע געזעלשאפט „פאליש-אטלאנטיג שיפינג קאמפאני"), וועלכע האבען איז דעם ענין געשלאסען א ספעציעלען אבמאך מיט דער פוילישער אטלאנטישער שיפס-ליניע „גדיניא-אמעריקא".

די פעראינטערעסירטע יודישע משפחות אין פוילען דארפען וועגען דעם געדענקען און שרייבענדיג זייערע קרובים אין אמעריקא, דארפען זיי געווארענט ווערען, נישט צו שיקען קיין מלבושים-פעקלעך דורך דער פאסט, נאר דורך די דערמאנטע געזעלשאפטען, וועלכע קאנטראלירען אויך גענוי, וואס עס ווערט געשיקט, כדי דער פוילישער אפנעמער זאל נישט האבען ביים אפנעמען דאס פעקעל קיין שום שוועריגקייטען. (י.ט.א.)

מיין חשוב'ן פריינד
אסקאר בערמאן
צום טויט פון זיין אונפערגעסליכער
נ. ע. מוטער
דעם טיפסטען מיטגעפיהל
י. אבערזשאנעק

טיפען ביילייד דריקען מיר אויס אונזער פריינד,
אסקאר בערמאן צוליב'ן טויט פון זיין
מוטער
מ. בראדערזאן און פרוי.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס דעם חשוב'ן פרעזעס פון תלמוד-תורה של הרב הגאון ר' אליהו חיים מייזל זצ"ל
ר' יחיאל יצחק בערמאן צוליב'ן טויט פון זיין אומפערגעסליכע
פרוי נ"ע
זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
פערוואלטונגס-מיטגליד פון ת"ת של הרב
פנחס מאנדעלבוים.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער - שוואכע, עלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8–2 און פון 5– 9 אווענד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

פאר גאלד,
בריליאנטען, ביזשוטעריע און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזן
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7. 6028

רעשטען
לאדז, נאוואמיעסקא 5
פראנט, 2-טער שטאק
פערשידענע קאמגארנס
ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער
אויף אנציגער און פאלטענס
ווי אויך די מאדערנסטע דאמען-שטאפען אויף פאלטאס און קאסטיומען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
געדענקט נאר
אין פראנט, II שטאק

כדי פטור צו ווערען פון יודען

דארפען אנגעווענדעט ווערען אלע מעגליכע מיטלען

אזעלכע דיבורים האט מען געהערט אויף דער זיצונג פון דער בילדונגס-קאמיסיע ביים סיים

וואַרשאַ, 31. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) צוליב דעם וואָס די בודזשעט-קאָמיסיע האָט שוין פערענדיגט די אַרבייט הערשט אין סיים לעבהאַפטע אַרבייט ביים צוגרייטען צום דרוק דעם פרעלימינאַר-בודזשעט.

די בודזשעט-דעבאַטע אין סיים וועט זיך אָנהויבען דעם 3. פעברואַר.

אין סיים האָבען געאַרבייט 6 קאָמיסיעס.

אין דער בילדונגס-קאָמיסיע איז געפיהרט געוואָרען די דיסקוסיע איבער'ן רעגירונגס-פראָיעקט וועגען די אַקאַדעמישע שולען. דער ערשטער רעדט דער דעפ. פון נ. ד. ברילאַ, דער רעדנער זאָגט זיך אַרויס געגען דעם פראָיעקט, עטטפערענדיג די יודישע דעפוטאַטען זאַמערשטיין און מינצבערג זאָגט דער רעדנער, אַז ס'איז נישט אמת דאָס די פראָפעסאָרען און רעקטאָרען האָבען זיך נישט אַקעגענגעשטעלט די אומרוהען. דער רעדנער פראָטעסטירט געגען דער בעהויפטונג פון דעפ. מינצבערג, אַז אין די הויכשולען עקזיסטירט נישט קיין אויטאָנאָמיע נאָר אַבסאָלוטיזם.

דער כאַדעק פאַלט דאַן אויף דער יודישער יוגענד און זאָגט אַז די יודען זעהען פיל מאָל אָנגעווארפען אויף די פּלאַקאַטען, אַ סימן אין דער טויט פון סטודענט וואַצלאַווסקי אין ווילנאַ, די יודען זענען נישט שטענדיג געווען אין דעפענזיווע.

נאָך דעפ. ברילאַ האָט גענומען אַ וואָרט דער ענדעק בּיעלעצקי, וועלכער האָט ווידער־אַמאָל געהאַלטען אַ פערביטערטע אַנטיסעמיטישע רעדע. ער האָט געזאָגט, אַז דער קאַמף מיט די יודען איז אַ היסטאָרישער און קומט פאָר אין דער גאַנצער וועלט, מיר מאַכען נישט נאָך היטלערן, אָבער מיר האָבען אונזערע סיבּות צוליב וועלכע מ'דאַרף קעמפען מיט יודען. אין פוילען איז פערהאַן צופיל יודען,

דאָס האָבען אַנערקענט אויך די ציוניסטען, דער רעדנער פערופט זיך דערביי אויף זשאַבאָטינסקין און אַנדערע.

די לעמבערגער געשעהענישען, זאָגט דער ענדעק, זענען געווען שווערע, די פּאָליציי האָט זיך אויך מיט זיי נישט געקענט קיין עצה געבען, מען מוז אָנווענדען אַלע מעגליכע מיטלען, כדי פטור צו ווערען פון די יודען אין פוילען.

דער פּוילישער-דעפוטאַט לאַנגע זאָגט, אַז די אוניווערזיטעט-עקסצעסען זענען בּוֹיטיג געווען פאַר דער רעגירונג, די יודען זענען אַ פאַראַוואָן, כדי צו בּרעכען די פרייהייט פון דער יוסטיציאַפּט. דאָ האַנדעלט זיך נישט וועגען יודען, נאָר וועגען דער דיקטאַטור, מעג דאָס גרינבוימען געפעלען אָדער נישט.

דעפּ. טשאַפּינסקי (פּ. פּ. ס.) וואונדערט זיך אויף דער שטעלונג פון די יודען און דער פראַגע, און דאָס אַלע יודען, סיי דער גאַנצער סאַנאַציאָ מינצבערג, דער האַלבער זאַמערשטיין און דער פערטעל גרינבוים. דעפּ. טשאַפּינסקי איז נישט מסכים, פערשטעהט זיך מיט בּיעלעצקין, ער זאָגט, אַז די יודען-פראַגע איז אַ טיפער פּראָבּלעם, וועלכער דאַרף געלעזט ווערען.

דעפּ. סטראָנסקי (נ. ד.) זאָגט, אַז די געשעהענישען זענען געווען אַ רעזולטאַט פון די בעציהונגען וואָס הערשען אין לאַנד.

דאַן נעהמט אַ וואָרט דער בילדונגס-מיניסטער יענדזשעיעוויטש, וועלכער זאָגט, אַז די פּערהיילדונג איז דערגאַנגען אַזוי ווייט, אַז מ'האָט געשלאָגען פּראָפעסאָרען. דער אויסרייד, אַז אויך אין אַנדערע לענדער שלאָגט מען יודען בּעטעכטיגט נאָך נישט אַז אויך ביי אונז זאָל אַזעלכעס פּאָרקומען, ס'איז נישט אַזוי ווי דעפּ. בּיעלעצקי זאָגט, אַז יוען איין סטודענט וואַרפט דעם אַנדערן אַרויס פון אוניווערזיטעט איז עס אַ בּאַרישקייט, אַזוי אַ־דם יוערט געבּראָכען די עלעמענטאַרע רעכט פון לערנען זיך. די מיינונגס-פּערשידענהייט צווישען מיר און בּיעלעצקי איז דער בעסטער בעווייז וואָס פאַר גרויסער מהלך ס'איז צווישען מיר און איהם.

יאפאנער גרייטען זיך צו בעזעצען

די כינעזישע פראווינץ דזשעהאל

שאַנכאַי, 31. (ספּ. טעל.) די כינעזישע פּרעסע בּרענגט אַלאַרמירענדע ידיעות וועגען די יאַפּאַנישע צוגרייטונגען צו פערנעהמען די פּראָווינץ דזשעהאַל, אין קרייז מוגלאַא זענען קאָנצענטרירט געוואָרען בּיז אַסטילונגען פון 50 טויזענד מענשען.

אויף מערב פון שאַנכאַי קוואַן זענען לאָקירט געוואָרען 5 גרויסע טראַנספּאָרטען מיליטער, אויף דער גרעניץ פון דער פּראָווינץ דזשעהאַל זאַמלען די יאַפּאַנער גרויסע מאַגאַזינען געוועהר, אַמוניציע און לעבענס-מיטעל.

מיניסטער-יומס ווערען געשלאסען

צוליב דער גריפע-עפידעמיע

בּודאַפּעשט, 31. (ספּ. טעל.) אין בּודאַפּעשט הערשט אַ שרעקליכע גריפּע-עפּידעמיע, אין צעליכע מיניסטעריומס איז קראַנק געוואָרען די גרעסטע צאָהל בּעאַמטע, אַזוי אַז די מיניסטעריומס האָבען געמוזט געשלאָסען ווערען אויף 3 טעג.

100 פראצ. אונטערשטיצונגען

וועלען ווידער בעקומען ארבייטלאזע גייסטיגע ארבייטער

רעגירונגס-קאמיסאר אין זופ"פ

וואַרשאַ, 31 (טעלעפאָניש)

דער מיניסטער פאַר געזעלשאַפטליכער שוץ האָט סונאַנדערגעלאָזען דעם ראַט פון „זופּ"פ" און בעשטימט אַלס רעגירונגס-קאָמיסאַר ה' ב. נאַקאַניעטשניקאָוו.

דער נייער קאָמיסאַר האָט תּיכף פּעראָרדענט אָפּצושאַפען דעם בּעשלוס, אַז די אַרבּייטסלאָזע אינטעלעקטועלע אַרבּייטער זאָלען בעקומען נאָר 40 פּראָצענט פון דער אונטערשטיצונג, די קראַנקען-קאַסעס האָבען שוין וועגען דעם בעקומען אַ טעלעגראַפישע פּעראָרדנונג, פון היינט אָן וועט מען אויסצאָהלען גאַנצע 100 פּראָצענט פון דער אונטערשטיצונג. די וואָס האָבען בעקומען נאָר 40 פּראָצענט וועלען בעקומען צוגעצאָהלט דעם 6-טען פעברואַר.

פערלענגערט דעם טערמין פון ארויסגעבען

פאספארטען אין סאוויעט-רוסלאנד

די לאגע פון די רבנים

מאָסקוואַ (יט"א) דער טערמין פון אַרויסגעבען פּאַספּאָרטען, וואָס האָט זיך געדאַרפט ענדיגען דעם 15-טען אַפּריל, איז, לויט אַ פּעראָרדנונג פון „סאָוונאַרקאָם" פּערלענגערט געוואָרען בּיז'ן 15-טען יוני און די איינמעלדונג פון די פּאַספּאָרטען בּיז'ן 15-טען יולי. די דאָזיגע פּעראָרדנונג פּערגרינגערט די לאַגע פון די, וואָס וועלען געצוואונגען זיין צו פּערלאָזען מאָסקווע דערמיט, וואָס, אַנשטאָט אין די ווינטערדיגע פראָסט, ווערט זייער רייזע אָפּגעלעגט בּיז זומער.

גייסטליכע פון אַלע גלויבּענס, ווי עס איז שוין מיטגעטיילט געוואָרען, הגם זיי זענען וואָהל-רעכטלאָזע, וועלען קאָנען בּלייבּען אויף זייערע ערטער אין די גרויסע שטעט, אויבּ זיי זענען אָנגעשטעלט אַלס גייסטליכע אין רעגיסטרירטע קהלות.

אין מאָסקווע, וואו עס געפינען זיך אַ סך געוועזענע רבּנים פון די שטעטלעך און אייניגע נישט אָפיציעלע רבנים, איז פערהאַן בּלויז איין רב, הרב קלעמענס, וועלכער איז אָפיציעל פּערעכענט אַלס רב פון דער מאָסקווער רעליגיעזער קהלה, ריכטיגער — פון די מאָסקווער שוהלען, ווייל קיין קהלה אַלס אַזעלכע עקזיסטירט אין מאָסקווע נישט.

די צאָהל רבנים, וואָס טראָגען אָפיציעל דעם נאָמען רב אין יודישע קהלות, אין בכלל זעהר קליין איצט אין סאָוויעט-פּערבּאַנד.

Dr. med. H. ŁUBICZ

ספּעצ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.

צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 32-141

נעמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָווענד. זונטאָג פון 9—11 בּיי'טאָג.

Dr. med.

H. Różaner

הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען

NARUTOWICZA 9, tel. 128-98

עמפּפאַנגט פון 8—10 און פון 5—8 אָוו.

דער היינטיגער נאמענסטאג פון

מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי

וואַרשאַ, 31. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט בּאַכמיטאָג איז דער מלוכה-פּרעזידענט אַרויסגעפאָהרען קיין ספּאַלע, וואו ער וועט פּערבּרענגען זיין נאָמענס-טאָג, וואָס פאַלט אויס דעם 1. פעבּרואַר, אין דעם קרייז פון זיין פאַמיליע.

אויפ'ן שלאָס וועט ליגען אַ בּוך, וואו ס'וועלען זיך קענען פּערשרייבּען אַלע דעלעגאַציעס וואָס וועלען קומען ווינשען דעם מלוכה-פּרעזידענט.

מלוכה-פרעזידענט נאמינירט אלס

נייעם לאדזער וואיעוואדע

דעם דעפארטאמענט-דירעקטאר האלקע-נאוואק

וואַרשאַ, 31. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער מלוכה-פּרעזידענט האָט היינט אונטערגעשריבּען די נאָמינאַציעס פון נייע וואָיעוואָדעס.

דער פּרעזידענט פון קראָקאָ בעלינאַ-פּראַזשמאָווסקי איז נאָמינירט געוואָרען אַלס לעמבּערגער וואָיעוואָדע.

דער בּיז איצטיגער לעמבּערגער וואָיעוואָדע ראָזשניעצקי איז נאָמינירט געוואָרען אַלס לובּלינער וואָיעוואָדע.

דער בּיז איצטיגער לאָדזער וואָיעוואָדע ד'יאַשטשאָלט איז בעשטימט געוואָרען אַלס ווילנער וואָיעוואָדע אויפ'ן אָרט פון ה' בּעשקאָוויטש וועלכער ווערט געזאַנדטער אין ריגע.

אויפ'ן אַמט פון לאָדזער וואָיעוואָדע איז נאָמינירט געוואָרען דער דירעקטאָר פון פּאָליטישען דעפּאַרטאַמענט אין אינערן-מיניסטעריום ה' האַלקאַ-נאָוואַק.

גאנצע דערפער אין סיריען שטארבען אויס פון הונגער

בּיירוט (יט"א) פון קרייז דזשעראַבּלין קומען אָן אַלאַרמירענדע ידיעות וועגען שרעקליכען הונגער, וואָס הערשט אין די דאָרפיגע דערפער. די איינוואוינער פון 104 דערפער, וועלכע הונגערן שוין זייט אַ לענגערע צייט, האָבען פערלאָזען זייערע וואוין-ערטער און וואַנדערן איבער'ן לאַנד, זוכענדיג שפּייז. די שטערבּליכקייט פון די הונגער-ליידענדע פויערים איז אַנ'אומגעהויערע. בּלויז אין איין דאָרף זענען געשטאָרבּען 60 מענשען פון הונגער. פיל בעדואינער-שבטים שטרעבּען זיך אַריינצובעקומען אין עבר-הירדן. די פויערים פערקויפען פאַר גראָשענס זייער גאַנץ האָב און גוטס, כדי צו קויפען בּרויט. אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן מאַסען-הונגער האָבען זיך שטאַרק פּערשפּרייט אין דער גאַנצער אומגעגענד רויבערייען און בּאַנדיטען-אָנפאַלען.

טעאַטער „סקאַלאַ", שרודמיעסקאַ 15.

גאַסטשפּילען פון וועלט-בּערימטען אַרטיסט

ד"ר פּאָול בּאַראַטאָוו

צוזאַמען מיט זיין ערשטקלאַסיגען אַנסאַמבּל.

היינט, מיטוואָך און מאָרגען, דאָנערשטאָג, 9 אָוונט צום 13. און 14. מאָל ד"ר פּאָול בּאַראַטאָוו'ס גרעסטער טריומף

„דור גאַלדער"

פון אירענאַ ניעמיראָווסקאַ.

די לעצטע 2 מאָל !!!

פּרייזן פון 70 גר. בּיז 3 זל.

בּילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער

לאדז, 1 פעברואר 1933

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 1 פעברואר 1933

היטלער — רייכסקאנצלער

לאגיש גענומען איז דאך דער פאקט פון איבערנעהמען די מאכט דורך היטלער'ן א פאלשטענדיג נארמאלע ערשיינונג. מעהר אומנארמאל איז דאך דער אומשטאנד, וואס היטלער האט נאך ביז איצט די מאכט נישט געהאט: די מאכט אין דייטשלאנד האט דאך אויף דעם נאטירליכסטען אופן סוף־כל־סוף געדארפט אריבערגעהן אין די הענד פון דער שטארקסטער פארטיי, פון דער פארטיי, וועלכע האט געהאט די גרעסטע טריאומפען און זיגען בעת די צאהלרייכע וואהל־קאמפאניעס פון די לעצטע יאהרען. און דאך קלינגט די ידיעה וועגען היטלער'ן אלס רייכסקאנצלער אונערווארט און אונהיימליך. מען מעג זיין ווייט פון פאליטיק, אז עס זאל ארומנעהמען א גאנץ בעזונדער געפיהל ביי דער ידיעה, אז דער מענש זאל צומינדעסטענס אנשארפען זיין וואכזאמקייט און מיט שרעק ערווארטען די ווייטערדיגע געשעהענישען.

היטלער געהט אריין אין דער רעגירונג אלס איהר הויפט נישט אין דער פולער פראכט, ווי ער און זיין פארטיי האבען עס פריהער געטרוימט, ער געהט נישט בראש פון זיינע דינער און ראטגעבער, ער קומט אין דער בעגלייטונג פון אויסגעשפראכענע פאליטישע פיגורען פון אנדערע לאגערען, ער בעקומט נישט די אלייגהערשענדיגע מאכט, ווי ער האט עס אמאל געהאט געפאדערט פון הינדענבורגן, אבער דאס שטערט נישט, אז דער איינדרוק פון דעם פאקט זאל דערמאנען דאס בילד, וואס איז אמאל אויסגעקומען צו זעהן אין פילם: די איינוואוינער פון א משוגעים־הויז האבען זיך צעבונטעוועט, זיי האבען פערכאפט דאס הויז, האבען טעראריזירט די אדמיניסטראציע, געבונדען דעם הויפט־דאקטאר, ארויפגעלעגט איהם אויף אן אפעראציאנס־טיש און דער סאמע ווילדער פון די משוגעים האט זיך גענומען איבער דעם דאקטאר מאכען אן אפעראציע.

היטלער אלס קאנצלער — דאס איז דער טריאומף פון פאליטישער משוגעת, פון פאליטישער אוואנטורע, וואס איז בלינד אין איהרע וועגען און צילען און וואס קען ארויסרופען די סאמע אונערווארטעטע, די סאמע גרויזאמע פאלגען. דער אומשטאנד, וואס היטלער איז ארויפגעהויבען געווארען דורך דער מאסע, וואס נישט אליין ער איז געקומען אויף דער אויבערפלאך, נאר ער איז ארויסגעוואקסען פון עפעס פינסטערע טיפענישען, וואס צו זיין טריאומף האבען מיטגעהאלפען מיליאנען דייטשע בירגער, וועלכע האבען אפגעגעבען פאר איהם זייערע שטימען און ערווארטען ווירקליך פון איהם הילף און אויסוועג, — דער אומשטאנד בעווייזט נאר ווי קראנק, ווי פיבערהאפטיג עס איז נאר דאס איצטיגע דייטשלאנד, אויב האפנונגען ווערען געלעגט אויף אן אוואנטוריסט מיט נישט פאראויסזעהבארע קאפברעכערישע גענג.

וואס וויל היטלער? עס וואלט ווערט געווען צו געבען א פרעמיע דעם, וועלכער וואלט אויף א צוגענגליכען אופן ערקלעהרט דאס פראגראם פון היטלער'ן. וועגען זיין ווירטשאפטליכען פראגראם האט איין פובליציסט געזאגט, אז עס וואלט אנגעטאן שאנדע א סטודענט פון ערשטען קורס. דאס איז א מין געמיש פון ווילדע איינפאלען, וועלכע זענען סותר איינער דעם אנדערען. דאס איז א מעלאנש פון קאמוניזם און ווילדער אונבערעכענטער פארם מיט קאפיטאליזם. דאס פאליטישע פראגראם פון היטלער'ן און זיינע לייט איז דאס פראגראם פון „וואס נאר איהר ווילט": ער האט געמאכט אין משך פון דער צייט, וואס ער פיגורירט אלס פאליטישע פערזענליכקייט אין דייטשלאנד, רעווערענסען און צוזאגען אין אלע מעגליכע ריכטונגען. פאר די ארבייטער האט ער ארבייט, האט ער סאציאליזם, האט ער ענטאייגנונג פון די אינדוסטריעלער און פון די בענק, האט ער א קאמף געגען ארבייטסלאזיגקייט און אלע אנדערע גוטע זאכען. פאר די פאבריקאנטען האט ער קאמף געגען באלשעוויזם, געגען דער ארבייטער־בעוועגונג; פאר די שטייער־צאהלער האט ער פערקלענערטע שטייערען, פאר די קאנסומענטען האט ער פרייען אריינפיהר אין לאנד, וואס דאס זאל פערקלענערען די פרייזען, פאר די לאנדווירטשאפטליכע פראדוצענטען קומט ער מיט געשלאסענעם אימפארט, וואס וועט הויבען די פרייזען. עס איז נישטא קיין שיכט פאר וועלכער די היטלעראווצעס זאלען נישט האבען געמאכט הבטחות, און יעדע הבטחה איז סותר דער צווייטער. און טאקע אין דעם ליגט די האפנונג פון די, וועלכע האבען מיט מורא ערווארט און קוקען איצט מיט שרעק אויף איבערנעהמען די מאכט דורך דער אומפעראנטווארטליכער קליקע. היטלער וועט זיך מוזען פערפלאנטערען אין א נעץ פון אויסגאנגסלאזע ווידערשפרוכען, וואס וועלען אומפערמיידליך ברענגען צו זיין קאמפראמיטאציע און אונטערגאנג. אבער מיט היטלער'ן קומען אנדערע, וועלכע ווייסען וואס זיי ווילען, וועלכע ווילען ציהען דאס שטריקעל און אויסנוצען דעם אוואנטוריסט פאר זייערע צוועקען, ווייל איין זאך איז קלאר: היטלער דאס איז דער פאשיזם אין זיין געמיינסטער פארם, דאס איז דער האמער, וועלכען דער גרויס־קאפיטאל האט אויסגענוצט און וועט ערשט איצט רעכט אויסנוצען געגען די ארבייטער. דער פערביטערטער קאמף צווישען די צוויי לאגערען, וועלכער ווערט געפיהרט בלוטיג פון לאנג, וועט איצט אננעהמען די שארפסטע פארמען.

אויפ'ן געביט פון דער אויסלענדישער פאליטיק איז היטלער דער סימבאל פון א אינטערנאציאנאלען אוואנטוריזם, פון ריקזיכטסלאזען רעוואנש, נישט אומגעקוקט זיך אויף די פאלגען. דאס איז די וואהנזיניגע רעוויזיע־שטרעבונג, מעג זי דראהען אפילו מיט די סאמע געפעהרליכסטע קאנסעקווענצען, און איהר שארף איז קודם כל געווענדעט געגען פוילען, וועלכע וועט מוזען איצט פערצעהנפאכען איהר וואכזאמקייט. היטלער דאס איז אטעמלאזע בעוואפנונג, דאס איז דער אויסגעלעבטער דייטשער מיליטאריזם מיט אלע זיינע מאראלישע און פאליטישע לאסטען פאר דער גאנצער וועלט.

פאר די יודען איז היטלער געווארען א סימבאל. דאס איז דער שם דבר פון די ערגסטע פערפאלגונגען און דראהונגען, וועלכע קאן נאר בעווירען ווערען אין דעם סאמע קרענקליכסטען מארך פון א מענשען. צו אזעלכע אטאקען פון יודען־האס, צו אזעלכע ציניש ארויסטרעטונגען געגען די יודען, איז נאך דאכט זיך קיינער נישט דערגאנגען. דא בעגניגט מען זיך נישט מיט בעגרענצונגען, מיט שיקאנעס, דא שטעהט די פראגע וועגען אויסראטונג, וועגען פיזישער פערניכטונג פון דער יודישער בעפעלקערונג. די בעקאנטע נאצי־לידלעך וועגען די לאנגע מעסערס, וועגען די שווארצע נאכט א. א. וו. דעקען זיך פולשטענדיג מיט דעם טעארעטישען און מיט דעם פראקטישען יודען־פראגראם פון דער בעוועגונג, וועלכע האט איצט געשטעלט איהר פיהרער בראש פון דער דייטשער רעגירונג.

היטלער קומט נישט אליין צו דער מאכט. ער קומט אין בעגלייטונג פון פאפען'ען, פון הוגענבערג'ן און אנדערע. די נעמען זאגען נישט אן קיין שום גוטעס. מעגליך, אז די בעגלייטער וועלען די היטלעריסטען איינהאלטען פון גאר וואהנזיניגע טריט, אבער זיי אליין שטעלען מיט זיך פאר נישט עפעס אנדערש ווי די רעאקציע פון פרייסישען יונקערטום און פון גרויסען קאפיטאל. עס האבען זיך געגעבען די הענט דאס וואהנזיניגע קליינבירגערטום, וואס איז גרייט צו שלאגען אלעמענס קעפ איבאיינעם אפילו מיט דעם אייגענעם, דער יונקער פון מזרח־פרייסען, וועלכער האט נאך נישט פערגעסען אן די גאלדענע טעג פון דער ווילהעלם־עפאכע, דער פלוטאקראט, וועלכער וועט דערשטיקען די ארבייטער־בעוועגונג מיט די הענד פון דעם קליינבירגער היטלער. דייטשלאנד איז אריין אין א צייט פון דער סאמע פינסטערער רעאקציע.

פ. ב.

אזא שווארצע רעגירונג

האט זיך נישט געחלומט דער סאמע פינסטערער רעאקציע אין דייטשלאנד

דייטשלאנד געהט אריין אין א פאזע פון ריזיגע סאציאלע קאמפען, וואס זייער אויסגאנג איז נישט פאראויסצוזעהען

די פוילישע פרעסע וועגען דער רעגירונג היטלער — הוגענבערג — פאפען

די נאמינאציע פון היטלער'ן אלס קאנצלער פון דייטשלאנד זאגט נישט אן קיין שום גוטעס נישט פאר דייטשלאנד, נישט פאר די אינטערנאציאנאלע בעציהונגען, א רעגירונג פון היטלער־הוגענבערג־פאפען דאס איז א רעגירונג פון דער סאמע שווארצסטער רעאקציע, וואס מען קאן זיך נאר פארשטעלען, — דאס איז די אלגעמיינע שטים פון דער פוילישער פרעסע, אויף וויפיל זי האט שוין בעוויזען אין ארטיקלען אדער אין קורצע בעמערקונגען צו רעאגירען אויף דער בעשטימונג פון ביים דייטשען קאנצלער.

די נאמינאציע פון היטלער'ן, שרייבט דער קראקאווער „איל. קור. צאדז.", הגם מיט פאפען אלס דעם היטער ביי דער זייט און מיט דער אפהיטונג פון כלומרשטען לעגאליזם און קאנסטיטוציאנעלקייט, בעווייזט, אז די ענטוויקלונג פון די געשעהענישען אין דייטשלאנד דערנעהנטערט זיך צו אן ענטשיידענדען פונקט. אדער סאציאלע רעוואלוציע און בירגער־קריג אלס רעזולטאט פון צוזאמענשטויס פון קאפיטאל, וועלכער האט אין זיין רשות אלע מיטלען פון דער מלוכה־מאשין, מיט דער ארגאניזירטער לעוויצע, אדער א פרוב פון אן אוואנטורע אויף דרויסען אלס דעם איינציגען ווענטיל, וואס קאן נאך געעפענט ווערען אין דעם נאציאנאלען קעסעל.

דאס ערשיינען פון היטלער'ס רעגירונג איז נישט קיין סורפריז, אבער דאס איז אויך נישט קיין שום גוטער צייכען נישט פאר די שכנים פון דייטשלאנד, נישט פאר גאנץ אייראפע.

דאס איז א נייע בעזונדערס שארפע סטאדיע פון דער קראנקהייט, וואס איהר פערלויף איז אין איינקלאנג מיט יעדען לערנבוך פון סאציאל־פאליטישער פאטאלאגיע, אבער דאך איז זי פאר'ן פאציענט אויף'ן העכסטען אופן געפעהרליך.

דער ארגאן פון דער רעגירונג, די „גאזעטא פאלסקא" שרייבט:

אויב די רעגירונג, וואס איז אין דייטשלאנד געשאפען געווארען, וועט נישט פלאצען אין עטליכע טאג ארום צוליב מאנגעל אין א פארלאמענטארישער מעהרהייט, באר זי וועט עקזיסטירען, דאן וועלען די אינערליכע שפאנונגען אין דייטשלאנד מוזען פערשארפט ווערען ביז זיי וועלען ענדליך אויפרייסען. דער „קלייסטער" ענדיגט זיך. און פאר'ן עקזאמען וועט דאן שטעהן נישט בלויז היטלער אליין.

פאר'ן טיש פון דער געשיכטע וועט שטעהן די דייטשע פראוויצע, וועלכע וועט בעלעגען עקזאמען, צי זי איז פעהיג צו רעגירען מיט דער מלוכה. פאר דעמזעלבען טיש וועט אויך שטעהן די דייטשע לעוויצע, וועלכע וועט מוזען בעווייזען, צי זי בעזיצט עפעס א ווידערשטאנדס־קראפט און וואסער קראפט. וויהער דייטשלאנד וועט אלס מלוכה פונקט אזוי ווי אין יאהר 1914 מיזען בעלעגען עקזאמען וועגען דעם, וואס זי שטעלט מיט זיך פאר, דאס איז פון אינטערנאציאנאלען שטאנדפונקט דער הויפט־זין, וואס היטלער איז געקומען צו דער מאכט.

די „גאזעטא ווארשאווסקא", דער ארגאן פון די ענדעקעס, וועלכע זענען גרייט צו אפלאדירען אפילו דעם ערגסטען שונא פון פוילען היטלער'ן דערפאר, ווייל אין היגזיכט פון יודענפרעסערישקייט שלאגט ער אלע רעקארדען, שרייבט:

כדי זיך אפצוגעבען א דין וחשבון וועגען דער בעדייטונג פון דער רעגירונגס־ענדערונג אין דייטשלאנד, דארף מען נעהמען אין בעטראכט, אז נעבען היטלער'ן און זיינע אנהענגער געהען אריין אין דער דאזיגער רעגירונג הוגענבערג, דער ליידער פון די דייטשע קאנסערוואטיסטען, זעלדטע, דער פיהרער פון שטאלהעלם און פאן פאפען, דער פערטרויאונגס־מאן פון פרעזידענט הינדענבורג. מיר האבען אלזא צו טון מיט דער רעגירונג פון דער פראוויצע, וועלכע שטעלט זיך בולט אנטקעגען אלע גרופירונגען פון דער לעוויצע. דאס איז נישט קיין רעגירונג פון מילדקייט, נאר פון קאמף, א רעגירונג, וואס איז זיכער דעצידירט ארויפצוגעהן פון דער לעגאלער פלאטפארם, אויב עס וועט נאר זיין נויטיג. איהר אויספיהרונגס־ארגאן וועט זיין די רייכסוועהר, דער שטאלהעלם און די היטלעריסטישע קאמפס־אפטיילונגען.

דייטשלאנד געהט אלזא אריין אין א פעריאד פון אינערליכע קאמפען און שטעהט דירעקט פאר זעהר ווייט־געהענדיגע ענדערונגען פון דער ארדנונג. ווייל מען קאן נישט אננעהמען, אז די לעוויצע וועט קאפיטולירען. זי איז אפשר איצט נישט גרייט אויפצונעהמען די הענטשקע, וואס ווערט איהר געווארפען, אבער זי בעזיצט מעגליכקייטען וועלכע מען קאן נישט גרינגשעצען דהיינו, אלע ארבייטער־ארגאניזאציעס, סיי די פאליטישע, סיי די פראפעסיאנעלע.

א חוץ דעם האט די רעגירונג פון היטלער'ן ענטשיידענע געגנער אין אלע אינטערנאציאנאלע כוחות. ס'איז גענוג דורכצוקוקען די „פראנקפורטער צייטונג", כדי צו זעהען אז די ספערען וועלכע שטעהען הינטער דער דאזיגער צייטונג, האבען ממש פאר ניש מורא געהאט פאר אזא לעזונג פון רעגירונגס קריזיס. דאס קומען צו דער מאכט פון דער עקסטרעמער פראוויצע איז א געשעהעניש פון א וועלט בעדייטונג.

דער ארגאן פון די פוילישע סאציאליסטען, דער „ראבאטניק" שרייבט:

אזא רעגירונג היטלער־פאפען־הוגענבערג האט דייטשלאנד נאך ביז איצט נישט געהאט, ווען אזא רעגירונג האט די דרייסטעסטע פאנטאזיע פון דער דייטשער רעאקציע אפילו נישט געוואגט צו טרוימען. דאס איז נישט קיין ריין פאשיסטישע רעגירונג, נאר א רעגירונג, וואס איז אין הונדערט פראצענט רעאקציאנער, א טרעובל קאניש, מאיא כיסטיש, רעוואנזשיסטיש. עס ווייזט אויס, אז דער אויסשפיל דערנעהנטערט זיך אין דייטשלאנד מיט שנעלע טריט. ווען דער ארבייטער־קלאס אין דייטשלאנד וואלט געווען פעראייניגט, ווען ער וואלט נישט געווען צוקלאפט דורך די קאמוניסטען, דאן וואלט דער אויסגאנג פון אויסשפיל נישט געווען קיין ספק, אבער מעגליך, אז שטעהענדיג פנים אל פנים מיטן שונא, וועלכער איז אלצאיינס געפעהרליך פאר דעם גאנצען ארבייטער־קלאס וועלען די קאמוניסטען אין זייער אייגענעם אינטערעס ענדערען די טאקטיק און וועלען שאפען אן איינהייטליכען ארבייטער־פראנט... אויף דייטשלאנד זענען איצט געווענדעט די אויגען פון דער גאנצער וועלט, ווייל אין דייטשלאנד ווערט דעצידירט דער גורל פון ארבייטער־קלאס אין גאנץ אייראפע.

ווי זעהט עס אויס אין מאסקווע

בריף פון ווילנער לאנדסלייט, וואס ארדנען זיך איין אין בירא־בידזשאן

מיר ברענגען נאך א בריף פון ווילנער לאנדסלייט, וועלכע זענען געפאהרען זיך איינארדנען קיין בירא־בידזשאן. דער בריף איז געשריבען פון וועג דורך איינעם פון די קינפטיגע קאלאניסטען.

ב י ר א ־ ב י ד ז ש א ן.

הייגט האב איך א ביסעל צייט און איך נעם זיך צו א בריף. די גאנצע צייט בין איך געווען פערנומען ביי פערשידענע פערדרייהעגישען, גאר איצט האב איך א ריין טעכנישע ארבייט, וואס א טעכניקער וואלט זיך געשעצט גליקליך, האבענדיג אזא ארבייט. מיין „גאטאוואלניע" קומט מיר צונויף. איך וויל אייך דערצעהלען פון וועג.

אין מאסקווע אויפ'ן באהן זענען געווען א סך בעקאנטע חברים און סתם א פולע מענשען.

אין מאסקווע זענען מיר געווען דריי טעג. איין טאג האט מען אונז געלאזט פריי, ד. ה. יעדער קען בעזוכען זיינע קרובים, בעקאנטע און די איבעריגע טעג זענען מיר געווען אין פערשידענע ערטער, געזעהען סאוויעטישע פילמען וועגען די „בעזפריזארנע" קינדער, וועלכע מען זעהט איצט כמעט אינגאנצען נישט, אין מוזיי פון רעוואלוציע, אין אסטראנאמישען מוזיי, אין לענין מאוזאליי, וואו מיר האבען געזעהען לענינען אין באלזאמירטען צושטאנד. ער זעהט אויס פונקט ווי א לעבעדיגער (אפילו די פארב אויף די באקען איז א ביסעל בלאסליך) און נאך און נאך. מען האט אונז געגעבען צו עטליכע רובל און מיר פלעגען ארומפאהרען אויף די טראמווייען. אויף א טראמוואי קאסט נישט מעהר ווי 10 קאפיקעס, סיי אויף דער גרעסטער און סיי אויף דער קלענסטער ליניע. איך בין געפאהרען פאר 10 קאפיקעס אויף א ליניע, וואס עס האט געדויערט א גאנצע שעה. בכלל איז א גרויסע קונץ צו פאהרען אויף א טראמוואי. ס'איז אויסערגעוועהנליך געפאקט. איהר קענט זיך גארנישט פארשטעלען, וואס הייסט געפאקט. ווען א טראמוואי פליהט דורכ'ן גאס הענגען מענשען אנגעהאנגען אויף די טרעפלעך, אויף די טעלער, אומעטום וואו ס'איז נאר דא זיך צו פערטשעפען. און ווער רעדט אין דער צייט פון מיטאג אדער אין דער צייט ווען מען גייט צו דער ארבייט און מען גייט אוועק פון דער ארבייט. אין דער צייט מעגט איהר זיין דרייסט צופוס, ווייל נאר אן אקראבאט קען זיך אריינשפארען אין א טראמוואי (די טראמווייען געהען אין 3 אדער אין 4 וואגאנעס).

בכלל איז מאסקווע זעהר א שיינע שטאט. נישט פון אלע קלויסטערס האט מען אראפגענומען די צלמים. למשל: אויפ'ן רויטען פלאץ דא, וואו עס איז דער קרעמל, שטייט ביים זייט א זעהר שיינע צערקווע און אויף איהר זענען דא זעהר שיינע בעגילדטע צלמים. זיי זענען געבליבען פשוט פאר א היסטארישען אנדענק. אין מאסקווע זענען דא זעהר שיינע אלטע געביידעס. שענער פון אלץ איז אבער די נייע געביידעס. מען בויט פוטוריסטישע ריזיגע הייזער מיט גרויסע פענסטער. אויף יעדען ארט וואו ס'איז דא א פלאץ זעהט מען רושטאוואניעס.

איך האב דעם לעצטען טאג שיער נישט פערשפעטיגט דעם צוג, וועלכער גייט אויף כאבאראווסק. איך בין אוועקגעפאהרען מיט א טראמוויי אין אנ'ארט, דריי שעה צום באהן. ווארט איך אויף א טראמוויי, וועלכער פיהרט צום יאראסלאווער וואקזאל (דארט אין האטעל שטייען מיר איין און פון דעם וואקזאל פאהרען מיר אפ אויפן ווייטען

(ווייטער זעה פ־טע זייט)

אלבערט איינשטיין

איינשטיין — וויפיל געדאנקען, וויפיל געפיהלען וועקט דער נאמען אין די הערצער פון די, וועלכע האבען געהאט דאס גליק איהם צו קענען צו לערנען און א געוויסע צייט צו פערווייל אין דעם קרייז פון זיינע געדאנקען?

מענשען פארשער, וועלכע האבען זיך בעשעפטיגט מיט איינשטיינס פערזענליכקייט, האבען זיך אפגעשטעלט אויף דעם פראבלעם: ווי קומט עס, אז אזא געלעהרטער, וואס באר א גאנץ קליינע צאהל פאכלייט זענען אומשטאנד צו פערשטעהן און צו שאצען זיין רעלאטיוויטעטס-טעאריע — ווי קומט עס דאס די גאנצע וועלט בעוואונדערט איהם אזוי טיף?

דער אידעאל פון זיין וויסענשאפטליכען מוח זיין מענשליכקייט; זיינע בעציהונגען צו מענשען.

זיין גרויסער מוח, דער גרעסטער מוח פון דעם יאהרהונדערט, וואס האט געשאפען א ניי וועלט-בילד און וואס האט רעוואלוציאנירט די ביז-אהעריגע נאטור-וויסענשאפט, האט זיך פעראייניגט אין איהם מיט א גרויס מענשליך הארץ.

דער אידעאל פון זיין וויסענשאפטליכען מוח איז נישט די פראקטישע נוצען, וואס זיי זאלען ברענגען, וואס מען דערווארטעט פון דער וויסענשאפט, דען ער זוכט אין אלע זיינע פארשונגען נאר די וואהרהייט אן און פאר זיך. וואס די רעזולטאטען זאלען נישט זיין.

איינשטיין, איז דער הארטנעקיגסטער און קאנסעקווענטעסטער קעמפער געגען דעם קריג, געגען בלוט-פערגיסונג אין אלגעמיין און געגען טויט-אורטייל.

* * *

איינשטיין איז דער שטארקסטער יוד צווישען אלע וועלט-געלעהרטע פון יודישער אפשטאמונג. ער בעטאנט ביי יעדער פאסיגער געלעגענהייט זיין יודישקייט. ער באזאט אונזערע נאציאנאלע שטרעבונגען צו פאליטישער אומאפהענגיגקייט און צו קולטורעלער זעלבסטשטענדיגקייט.

דערביי איז ער אויך א גוטער און א טיף איבערצייגטער אינטערנאציאנאליסט און א געגנער פון יעדען נאציאנאליסטישען שאוויניזם. ביי געוויסע געלעגענהייטען האט איינשטיין גאנץ אפט בעטאנט זיין אנהענגליכקייט און שפינאזא אלס דענקער און עטיקער. ווען מען בעטראכט איינשטיינ'ס אנטימערע פערקעהר מיט איהם קאן מען זיך איבערצייגען, אז דער גענאלער מאטעמאטיקער און פיזיקער, וואס זיין וויסענשאפטליכער ווערט איז געגרינדעט אויף הארטע און קאנקרעטע רעאליטעטען און אויף אומאונטערגעבראכענע עקספערימענטען, אום צו בעקומען פון דער נאטור זעלבסט די ענטפערס אויף די צו איהר געשטעלטע פראגען, איז אין דער זעלבער צייט אויך א גרויסער טרוימער.

איך האב פון זיין מויל געהערט אמאל די פאלגענדע ווערטער:

שטריכען

פון ראובן ברײנין

„עס איז זעהר מעגליך, דאס אויף יענער זייט פון דער מעגליכער ערפאהרונג עקזיסטירט אן אומדערפארשבארער אוניווערזום, וועלכע האלט זיך אויף אנדערע גרונד-געזעצען אלס די, וועלכע זענען אונז בעקאנט".

אנרי בערגסאן האט אין זיין לעצטער פערעפענטליכטער שריפט בעהאנדעלט די מעטאפיזישע אייביגע פראבלעמען אין דער ליכט פון איינשטיינס רעאליטיוויטעט טעאריע. פון דער שריפט איז צו זעהן, אז די לעצטע פארשונגען פון איינשטיינען עפענען פון זיך אליין ברייט די טיר פאר מעטאפיזישע פראבלעמען און זאגאר אפילו פאר מעטאפיזישע ענטוישונגען און אנונגען.

* * *

עמערסאן זאגט אין א געוויסער שטעלע פון זיינע „רעפרעזענטאטיווע מענשען", אז עס גיבען מענשען, וואס זייער מוח איז מעהר ווערט פאר זייער פאלק אלס זייער גאנץ לאנד. אויף איינשטיינען קאן מען גאנץ בעשטימט אנווענדען דעם אויסשפרוך.

א פאלק ווערט געשאצט און געאורטיילט לויט זיינע גרעסטע מענשען. עס איז א גליק און א שטאלץ פאר א פאלק בעאורטיילט צו ווערען לויט אן איינשטיין.

ערנעסט רענאן זאגט, אז די אויפגאבע פון דער מענשהייט איז צו פראדוצירען גרויסע פערזענליכקייטען.

פרידריך ניטשע, איבער'חזר'ענדיג רענאנ'ס ווערטער בעקרעפטיגט ער זיי מיט דעם צוזאץ, אז עס איז די „איינציגע אויפגאבע" פון דער מענשהייט צו ברענגען אויף דער וועלט די גרויסע, די גרעסטע מענשען. אין דעם איז דער איינציגער זין פון דער מענשליכער געשיכטע.

די אויפגאבע, לויט רענאן און ניטשע, פון דער מענשהייט האט אויסגעפיהרט די יודישע נאציע אין אונזער דור: שענקענדיג דער גרויסער וועלט די דריי מענשליכע פראכט עקזעמפליארען: זיגמונד פרויד, אנרי בערגסאן און אלבערט איינשטיין.

דער יונגסטער פון די דריי איז איינשטיין. ער איז אויך דער אנערקענטסטער צווישען זיי, אנערקענט אלס איינער פון די גרעסטע זעקס-זיבען פערזאנען, וואס די מענשהייט האט געגעבען דער וועלט ביז אויף היינטיגען טאג.

איינשטיין איז אויך דער אקטיווסטער מענש און יוד צווישען זיינע גרויסע צייט-גענאסען.

* * *

איינשטיין איז דער גרעסטער עניו, דער בעשיידענסטער מענש, וואס ווייס גארנישט, אז ער איז בעשיידען. ער וואונדערט זיך אליין פארוואס מען טיילט איהם צו אזוי פיל כבוד פון דער גאנצער וועלט.

זיין נאטירליכע און איינפאכע מענשליכקייט, אהן יעדער טענה און פרעטענציע צו דער וועלט בכלל און צו זיינע פערזענליכע און אפענע שונאים בפרט, וועלכע האבען פערלאנגט זיין לעבען אלס א יוד, רופט אין אונז ארויס דעם געגענזאץ פון א בעריהמטער יודישער פערזענליכקייט, רבי נחמן פון בראצלאוו, וועלכער האט געזאגט צו זיין תלמיד רבי נתן פאלגענדע ווערטער: „איך קאן זאגען איצט וועגען זיך, אז אלע חכמי ישראל זענען נישט ווערט אין מיינע אויגען די שאלעכץ פון א ציבעלע". און ווייטער: „איך קאן ווייזען דעם גרעסטען פון די גרעסטע למדנים, אז ער קען נישט לערנען און ווייס גארנישט".

און נאך מעהר: „איצט ווייס איך גאנץ קלאר און בעשטימט, אז איך בין דער איינציגער מנהיג, דער איינציגער פיהרער פון אונזער דור, וועלכער האט נישט א צווייטען צו זיך, די גאנצע וועלט דארף מיך האבען, ווייל אהן מיר קאן זי נישט עקזיסטירען". און נאך אלעם דעם האט רבי נחמן בעהויפטעט: „אני עניו מכל המפירסים" (איך בין דער בעשיידענסטער פון אלע בעריהמטע מענשען).

* * *

די גייסטיגע אטמאספערע וואס די ערשיינונג פון איינשטיין טראגט אריין אין א געזעלשאפט אין וועלכער ער קומט, און גאנץ בעזונדערס אין אן ענגערען קרייז פון אינטעלעקטועלע, — די אטמאספערע איז אנגעזאפט מיט ראדיא-אקטיוויטעט און מיט ריין עטישע אימפולסען.

אין דער געגענווארט פון איינשטיינ'ען דענקט זיך לייכטער און פיהלט זיך מענשליך טיפער.

אין א ווייכער און צארטער פארם זאגט ער ארויס זיינע אנזיכטען וועגען אלע מעגליכע פראגען, וואס ווערען בעריהרט אין זיין געגענווארט. בעשיידען און צארט איז באר די אויסערליכע פארם פון זיינע מיינונגען, וועלכע זענען פעסט, לאגיש און שטרענג וויסענשאפטליך בעגרינדעט.

קורץ, אפגערונדעט און זעהר איינפאך איז די פארם פון זיינע דעבאטען און פון זיינע בעשלוסען.

דער רעזולטאט פון זיינע גייסטיגע ארבייטען אלס פיזיקער און מאטעמאטיקער, וואס איז יעדעס מאל עפאכע מאכענד, ווערט דורך איהם איבערגעגעבען אין א פאר קורצע מאטעמאטישע פארמולען. א בלעטעל פון די דאזיגע פארמולען ענטהאלט אין זיך גייסטיגען דינאמיט אום צו צושטערען אנגענומענע נאטור-געזעצען, וויסענשאפטליכע היפאטעזען און טעאריעס, ווי אויך פילאזאפישע וועלט-אנשויאונגען און סיסטעמען, וואס זענען גילטיג געווען הונדערטער און טויזענטער יאהרען.

די דאזיגע געוואוינהייט, צו פאסען זיך קורץ און עקזאקט, האט ער איבערגעטראגען אויך אויף אנדערע געביטען.

די פערפלאנטערטסטע סאציאלע און פאליטישע פראבלעמען, יודישע ווי אלגעמיינע ווערען געלייזט פון איהם זעהר אפט נאאיוו, קורץ און איינפאך.

אין דער דאזיגער קורצקייט, איינפאכקייט און קלארהייט ליגט זיינע גאונות.

ביי זיין גאנצען טיפען ערנסט איז איינשטיין בעגאבט מיט א שטארקען חוש פאר הומאר. ווי יעדע שעפערישע נאטור איז ער שטענדיג הייטער און אפטימיסטיש. כאראקטעריסטיש יודיש איז אין איהם דאס, וואס אין דער פארם פון אן אנעקדאט אדער פון א שארפען וויץ זאגט ער ארויס ווייט-געהענדיגע וואהרהייטען.

פארד האט אפגעשטעלט זיינע פאבריקען

א בליק אין פארדס אויטא-שטאט דעטראיט. אין ווינקעל — פארד

רעגענדע און ווירקליכקייט

בריף פון ארץ-ישראל

באלד נאך די טרויעריגע געשעהענישען פון יאהר 1929 האט קורסירט אין ארץ-ישראל ווי אויך אין חוץ-לארץ א לעגענדע איבער טויזענטער אראבער, וואס זענען דורך דער ציוניסטישער קאלאניזאציע פערטריבען געווארען פון זייער באדען וואס זיי האבען איהם אלס פעכטער יאהרנלאנג בעארבייט.

דערהויפט האבען זיך בעמיהט צו פערשפרייטען די דאזיגע לעגענדע, פערשטעהט זיך, די אראבישע פיהרער און פאגראם-העצער, צוזאמען מיט זייערע ענגלישע פריינד, אין לאנד און אויך אין לאנדאן.

דער צווייטער ציל פון דער דערמאנטער לעגענדע איז געווען צו בעווייזען, אז די ציוניסטישע קאלאניזאציע קען נישט דורכגעפיהרט ווערען באר דארך דער פערטרייבונג פון די אראבער פון זייער באדען-בעזיץ, און קיין שום אנשטענדיגער מענש דארף דערפאר נישט שטיצען א א רעאקציאנערע אונטערנעהמונג, וואס וויל אויפגעבויט ווערען אויף די חורבות פון די איינגעזעסענע אראבער. און ווירקליך א דאנק דער דאזיגער באבע-מעשה האט זיך דער גרעסטער טייל פון דער שאו-קאמיסיע ארויסגעזאגט געגען דער יודישער קאלאניזאציע, און דאס דאמאלסדיגע קאלאניאל-מיניסטעריום האט זיך שוין פערקאטשעט די ארבעל ארויסצוגעבען גזירות און דעקרעטען, וואס זאלען אונמעגליך מאכען די פארטזעצונג פון יודישען ווערק.

ווייזט זיך אבער ארויס, אז מען האט געוואלט סאבאטירען גזרות אויפ'ן יסוד פון א זייפען-בלאז, און אז די גאנצע מעשה פון טויזענדער פערטריבענע אראבער איז נישט מעהר ווי א פשוט'ער שקר. אין ראפארט צו דער מאנדאט-קאמיסיע פון פעלקער-בונד האט דער נציב העליון דערציילט, אז סך-הכל האבען זיך פערשריבען ביי דער רעגירונג 2800 אראבער אלס „פערטריבענע פון בארען", אבער ביי מעהר פון 1800 האט זיך באלד ארויסגעשטעלט אז זיי האבען גאר קיין שייכות נישט צו דעם ענין. פון די איבעריגע האט מען לעת-עתה בעשטעטיגט, אז 300 בערך האבען ווירקליך געארבייט אויפ'ן באדען, וואס יודען האבען איהם אפגעקויפט פון די בעזיצער, די איבעריגע צאהל מוז נאך גרינדליך אויסגעפארשט ווערען, אבער זיי האבען קליינע האפנונגען, אז זייערע פאדערונגען זאלען אנערקענט ווערען. אלענפאלס איז שוין איצט זיכער, אז די צאהל אראבער, וואס האבען יוצן עס איז אמאל געפאכטעט אדער בעארבייט דעם פון יודען אפגעקויפטען בארען, וועט נישט בעטרעפען מעהר פון 600 נפשות. אבער אויך זיי האבען, הגם דער בארען איז נישט געווען זייער אייגענטום, דערהאלטען גאנץ חשוב'ע סומעס געלד שאדען-ערזאץ.

אויפ'ן פלאץ פון די עטליכע הונדערט פעלאכען, וואס האבען בעארבייט דעם בארען גאנץ פרימיטיוו, און נישט זיי און נישט דער בארען האבען געהאט פראפיט פון דער ארבייט, — זיצען איצט און זענען זיך מפרנס טויזענטער יודישע קאלאניסטען, וואס האלטען אויס געזעלשאפטליכע און קולטורעלע אינסטיטוציעס. אבער אויך די צאהל פון די אראבער איז נישט קלענער געווארען אין דער צייט, ווען נייע גרויסע בארען-שטחים זענען דערווארבען געווארען פון יודען, וואו עס זיצט איצט א ישוב פון 50.000 נפשות. להפך: עס ווייזט זיך ארויס, אז אין די געגענדען פון דער יודישער קאלאניזאציע האט זיך אויך פערמעהרט די צאהל פון אראבער. דאס איז א קלארער בעווייז, אז עס איז נאך פארהאן פלאץ פאר נייע איינוואנדערער, אהן א שאדען פאר די אלטע איינוואוינער.

און נאך א וויכטיגע ידיעה האט דער נציב העליון מודיע געווען אין איינעם פון זיינע ראפארטען: עס הייסט, אז אין די לעצטע חדשים איז מצד די נייע עולים אריינגעבראכט געווארען אין לאנד אזא „קליינע" סומע ווי 5.000.000 פונט. און ווירקליך ליגען איצט אין די ארץ-ישראל'דיגע בענק גרויסע סימעס, פאר וועלכע די קען נישט צאהלען קיין פראצענטען. די געלדער וועלען היינט מארגען מוזען אינוועסטירט ווערען אין וועלכע ס'איז נישט אונטערנעהמונגען: מען וועט פלאנצען נייע פרדסים, בויען נייע הייזער און גרינדען נייע אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען פאר'ן מארק פון די מזרח-לענדער.

אבער דוקא איצט רוקט זיך ארויס אין פראנט די פראגע פון בארען-קויף. צוזאמען מיט דער נייער פערשטארקטער עליה און בוי-בעוועגונג האט ווידער אויפגעלעבט די בארען-שפעקולאציע, וואס האט פערארזאכט גרויסע שאדענס אויך אין דער צייט פון די פאריגע „עליות". דורך דער שפעקולאציע איז אויך איצט געשטיגען דער בארען-פרייז אויף אזוי פיל, אז דער מיטעל-שטאנד מיט זיינע בעשרענקטע מיטלען פון דעם גרעסטען טייל פון זיין גערעטעטען קאפיטאל אויסגעבען אויפ'ן בארען, אזוי אז בלייבט איהם ווייניג אויף די איבעריגע קאלאניזאציע בעדערפענישען און אויך אויף חיונה, ביז דער פרדס וועט געבען פרוכט. די 5.000.000 פונט, וואס ליגען אין די בענק, געהערען אבער נישט בלויז צו רייכע יודען וואס קענען גובר זיין אויך די שפעקולאציע; דא ליגען צונויפגעקליבענע גראשענס פון דעם אזוי-גערופענעם מיטעל-שטאנד יודען, וואס האט זיי יאהרענלאנג אפגעשפארט פון מויל, ארויסגעראטעוועט פונ'ם וועלט-קריזיס, אריבערגעפיהרט קיין ארץ-ישראל און געהאפט אזוי צו קומען צו עטליכע דונאם פרדס, פון וועלכע ער זאל זיך קענען מפרנס זיין בכבוד און מיט אייגענער ארבייט. אין אבער געקומען די שפעקולאציע און צושטערט אלע האפנונגען.

נאך ערגער איז דער מצב פונ'ם שטאטישען בארען. דער קליינער אינדוסטריעלער קען נישט ביישטעהן דעם יקרות פון דירות, וואס זענען איצט געשטיגען אין תל-אביב. ער דארף האבען פאר זיין קליינער פאבריק אנ'אייגענע דירה און נישט שטענדיג אפהענגיג זיין פונ'ם שטייגענדען שכר-דירה. אבער דורך דער שפעקולאציע איז דער פרייז פון די בוי-פלעצער ארום תל-אביב שטארק געשטיגען, ביז הונדערט פראצענט און מעהר, אזוי אז דער קליין-אינדוסטריעלער מוז אינוועסטירען א גרויסען טייל פון זיינע בעגרענקטע געלד-מיטלען אין בארען, טייער בעצאהלען פאר א פלאץ, און עס בלייבט איהם שוין ווייניג געלד פאר'ן בעטריב קאפיטאל פון דער פאבריק, פון וועלכער ער מוז זוכען זיין חיונה.

די שפעקולאציע פון בארען אין שטאט און אין דארף האט פערשארפט די עקזיסטענץ פראגע פון די מיטעל-שטאנד עולים. איצט פערשטייט שוין יעדער אפילו די שטארקע אנהענגער פון דער פריוואט-איניציאטיווע, אז נאר דער קרן-קימת איז די איינציגע פינאנציעלע אינסטיטוציע, וואס וואלט געדארפט זיין צוגעגרייט, זי זאל קענען לעזען די דאזיגע בארען-פראגע, נישט בלויז אין דארף נאר אויך אין שטאט, כדי צו דערלייכטערען דעם מיטעל-שטאנד קאלאניסטען און קליין-אינדוסטריעלער זיך איינצוארדענען אין לאנד.

איש ירושלים.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר

אוירען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)

טעל. 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעמט אויך אן אין לעמשניצע זגערזשער 17 פון 11—2 אין כעלמיפון 8—9 פריה.

הלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלג. טעג!

גרויסע פרעמיערע!

„פרעהליכער פארוטשניק"

— מיט —

Maurice Chevalier.

נעכסטער פראגראם:

„אונבעקאנטער זינגער"

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4 נאכמיטאג שבת און זונטאג 12 א זייגער בייטאג.

פאר אונזערע קינדער

וועכענטליכע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

בערעלעס ברודער שלום

זינט בערעלע האט זיך איבערגעקליבען צו אונז אין הויף, קום איך אפט אריין צו זיי אין שטוב, און איך ווייס אלץ, וואס ביי זיי טוט זיך.

בערעלע האט א ברודער מיט'ן נאמען שלום, ער איז ביי זיי דער מיטעלסטער. שלום לערנט זיך נישט אין א שול, נאר אין א חדר ביי א רבין.

דער דאזיגער שלום צייכענט זיך אויס אלס גרויסער שקאץ.

— אט וועט איהר זעהן, יודען, אז פון דעם קינד וועט קיין גוטס נישט ארויס!

— דאס וואקסט עפעס א גארנישט מיט א נישט, א כל-בוניק, אין וואס אין דער קארט!.. אזוי זאגט אויף איהם פרומע די דינסט מויד זיירע.

— און ווייסט איהר פארוואס? ווייל אונזער שלום זאיז איין מזיק — קאפירען נאכמאכען, איבערקרימען.

האט ער דערזעהען עמיצען דאס ערשטע מאל, אזוי האט ער שוין געפונען אויף איהם עפעס א חסרון אדער אזוי א „לעכעריגס", און ער האט זיך שוין אנגעבלאזען ווי א פאפיר, און ער האט איהם שוין נאכגעמאכט.

דער גאנצער וועלט מאכט ער נאך און אלעמען קרימט ער איבער. אבער אלעמען, אפילו דעם רבי'ן אליין, ווי ער שמעקט טאבעקע און ווי ער גייט דריבניטשקע מיט די קליינע פיסעלעך.

מיר חברה לאכען.

און שלומ'קע קריגט דערפאר פעטש, מיט קלעפ, מיט שמיץ...

— „דער שייגעץ מאכט נאך דער גאנצער וועלט ווי א מאלפע — מען בעדארף איהם אפגע-ווארינען דערפון!"

שניי-טייבעלער

שניי און שניי, און שנייעלעך,
פיצינקעלעך, טייבעלעך,
פליהען, פליהען, זעצען זיך
אויף דער גארער וועלט.

ווערט די וועלט א ווייסינקע,
פול בעזעצט מיט טייבעלעך,
שניי און שניי, און שנייעלעך,
פרישינקע, ווי קעלט.

ביי מיר — שפרינגען טייבעלעך;
לויף איך — פליהען טייבעלעך,
שניי, און שניי, און שנייעלעך —
מיך פערדריסען זיי.

אוי א שאד צו ריהרען זיי!
אוי א שאד צו טרייבען זיי!
שטעה איך בעסער, ריהר זיך נישט
פ'טוט מיר הארציג וועה.

די געשיכטע פון דער גלעזערנער שאפע

איין שאנק האט מען ארויסגעטראגען אין דער נייער דירה — א גרויסע מיט צובראכענע שויבען. פרעג איך ביי בערעלעס עלטערען ברו-דער: וואס איז געשעהען מיט דער שאנק? ווער האט צובראכען די שויבען? האט ער מיר דער-ציילט אזוי.

— אז מען האט געדארפט ארויסטראגען ד גלעזערנע שאפע (ער רופט עס נישט שאנק, נאר שאפע), האט זיך דער טרעגער געשטעלט און אנגעהויבען מעסטען די שאפע מיט זיין גרויסען רויטען נאגעל פונ'ם גראבען פינגער פון דער אויסגעשמירטער האנד. ער האט אלץ געדרונגען, אז די שאפע וועט נישט ארויס פון דער טיר. א סימן — אט האט איהר אייך די ברייט פון דער שאפע און אט האט איהר די טיר — אסור אויב זי וועט ארויס!

— ווי אזוי זשע איז זי אריין? — פרעגט איהם מיין ברודער אליהו.

— גנבה טרעג זי! — ענטפערט איהם דער טרעגער מיט כעס — איך ווייס, ווי אזוי זי איז אריין? מען האט זי אריינגעטראגען, איז אריין!...

איין מנגוד איז געווען אזעלכע, וואס איך האב מורא געהאט פאר דער שאפע, דאס הייסט, איך האב געמיינט, זי בלייבט אין דער אלטער דירה. עס האט אבער לאנג נישט גענומען, אז דער טרעגער איז צוגעקומען מיט זיינע צוויי בנים, אויך טרעגער, און מען האט געגעבען א געם אונזער גלעזערנע שאפע, טאקע נאר ווי דער רוח דעם מלמד; פריהער איז געגאנגען דער טרעגער, נאכדעםביידע בנים, הינטען איך מיט בערעלען. דער פאטער האט געקאמאנדעוועט: „קאפל! אן א זייט! מענדל, רעכטס! קאפעל, נישט לויף! מענדל, האלט!"... מיר האבען זיי געהאלפען נאכ'ן טאנצען. פלוצים טררראך! טאמע ביי דער טיר האט געפלאצט דאס גלאז און דער טרעגער מיט די בנים האבען גענומען זידלען זיך, ארויפלעגען איינס אויף דאס אנדערע די באד!

— א ריהר פון א בלייענעם טויגעל! — בערישע פיס!

דער אייזעל איז דער פעל פון א לייב

אנ'אייזעל האט אמאל אנגעטון אויף זיך א לייבען-פעל, אלע האבען געמיינט אויף איהם, אז ער איז א לייב, און מענשען און חיות האבען געהאלטען אין איין אנטלויפען פון איהם. א ווינד האט גראד א בלאז געטון, צועפענט די פעל, און אלע האבען דערזעהען דעם אייזעל. באלד איז זיך צונויפגעלאפען א גרויסער עולם, און דער אייזעל האט געכאפט גוטע קלעפ.

אנ'אויספלוג פון שילער מיט שליטעלעך אויף די פלייצעס

א העלפאנט און א הינטעל

א העלפאנט א גרויסן,
ווי עוג מלך הבשן,
מען האט דורכ'ן גאסעל געפיהרט;
א חידוש, א וואונדער,
ס'לויפען טאטעס און קינדער,
עס האט זיך דאס שטעטעל געריהרט.
נאר מיט אמאל
שפרינגט ארויס פון א ווינקעל,
און פאלט אן אויף איהם
א קליינינקער הינטעל.
ער רייסט זיך, ער ווארפט זיך,
ער ווערט אויסגעריסען;
דער העלפאנט ער געהט זיך
און וויל איהם נישט וויסען.
מאך זיך נישט נאריש,
מיין טייערער פריינט;
הינטישע שטיק
האט מען דא פיינט.
דויל איהם קיין מוח
דרעה איהם קיין קאפ; —
זאגט איהם אנ'אלטער
קודלאטער סירקאפ. 1)
— דו האסט זיך פערטאטעט
און שטארק זיך צוטראפעט,
און ער אבער שווייגט,
און קוקט אן א זייט.
איך זאג דיר:
ס'א בושה פאר גאט,
און א חרפה פאר לייט!
— ניין, — ענטפערט דאס הינטעלע -
— דו האסט נישט קיין שכל,
זיי זשע מיר מוחל,
ווילסט וויסען, פארוואס
איך דרעה מיט'ן באז,
און הער אלץ נישט אויף באך צו בילן? -
דאס מאך איך אומיסן
פאר די חברים הינט,
הינט ווי די בערן, —
זאלען זיי קלערען
און זאלען זיי וויסען
מיט מיר זיך נישט שפילען,
איך בין שוין קיין קינד! —
אז איך קען
אט וועלען זיי זעהן,
ווי א גרויסער שוין בילען

1) א נאמען פון א הונט
נאך קרילאוו'ן

פראגעס און ענטפערס

— ס'קומט שוין נישט צוריק,
ס'לויפט זעהר שנעל,
ווי לאנג איהר האט עס,
נוצט עס אויס?

— — — — — — — — — —

— די צייט.

* * *

— דאס ווארט אין 3 ליטערעס,
איז עס א בעליבט ספארט —
גיב צו 2 ליטערעס, צום סוף,
איז עס די שטארקסטע זאך אויף דער וועלט!

— — — — — — — — — —

— איינז-איינצן.

* * *

— אייביג פליסט עס, ס'גיסט זיך,
טיילמאל ווערט עס הארט ווי א שטיין,
אהן דעם, טריקענט די ערד,
דורך דעם פלאצען אפילו שטיינער?

— — — — — — — — — —

— וואסער.

היים שטיינהארן.

ליבעלע און די מוראשקעס,

ביי די מוראשקעס איז הערבסט-צייט נאס געווארען זייער ווייך; האבען זיי דעם ווייץ גע-טריקענט. קומט צו זיי א הונגעריגע ליבעלע און בעט ביי זיי עסען. און די מוראשקעס זאגען צו איהר: „פארוואס זשע האסטו פאר זיך זומער נישט צוגעגרייט קיין עסען?". ע:ספערט זי: קיין צייט נישט געהאט: איך האב לידער געזונגען". די מוראשקעס האבען זיך צולאכט און געזאגט צו איהר: „זומער האסטו געזונגען, טא גיי זשע ווייטער טאנצען".

די הון און די גאלדענע אייער

א הון האט געלייגט גאלדענע אייער. דעם בעל-הבית האט זיך פערוואלט מיט אמאל צו האבען א סך גאלד, האט ער געקוילעט די הון (ער האט געמיינט, אז איגוועניג ליגט ביי איהר א גרויסע שטיק גאלד). אבער די הון איז געווען פונקט אזא, ווי אלע אנדערע הינער.

אברהם העלער

שרה'לע, ווייסהינטעלע און דאס שליטעלע

דערצעהלט עלעלען

שרה'לעס געבורטס-טאג קומט אויס אום ווינטער. אין דעם טאג איז אין שטוב א יום-טוב. שרה'לען טוט מען אן א ניי קליידעלע. עס קומען קינדער, עס קומען פעטערס, מוהמעס און גוטע פריינד. מ'ברענגט מתנות. אלע פרייהען זיך מיט שרה'לעס געבורטס-טאג.

צום פערטען געבורטס-טאג יום-טוב, האט שרה'לע בעקומען, צווישען אנדערע מתנות, אויך א קליין ווייס הינטעלע, מיט א גלעקעלע אויפ'ן האלז און א שליטעלע.

אויף צומארגענס איז געווען א ווייסער ווינ-טערדיגער טאג. פון דער פריה אן האבען קליינע שנייעלעך זיך געדרעהט אין דער לופט און ווייך זיך אויסגעבעט אויף דער ערד. אלץ איז גע-ווארען ווייס.

קינדער זענען ארויס אין גאס מיט שלי-טעלעך און גליטש-שיך און געפאהרען אויפ'ן בלאנקענדען שניי, געגליטשט זיך, אומגעפאלען, זיך ווידער אויפגעהויבען און פול געמאכט די ריינע לופט מיט קינדישען קלינגענדיג געלעכטער.

שרה'לע, וועלכע האט געהאט א שליטען, האט אויך געוואלט גיין אין גאס. נאר די מאמעשי און דער טאטעשי זענען געווען ביי דער ארב... ער פ אין גאס. ווייסהינטעל איז נאכגעלאפען און אין שטוב איז געבליבען די באבעשי. א שוועכינקע באבעשי, וועלכע האט נישט קיין כח צו שלעפען דעם שליטען מיט שרה'לע'ן.

איז שרה'לע געווען טרויעריג, אלע קינדער זענען אין גאס און פרייהען זיך מיט זון און שניי, נאר שרה'לע האט נישט מיט וועמען ארויס צו-געהען. דאס קליינע מערעלע, וועלכע האט זעהר ליב געהאט דאס ווייסע הינטעלע, מיט דעם גלע-קעלע אויפ'ן האלז, האט דעם עגמת נפש דער-צעהלט דעם הינטעלע.

ווייסהינטעלע האט אויסגעהערט, וואס שרה'לע דערצעהלט, געגעבען א טרייסעל מיט דעם ווייסען קעפעלע, בעלעקט זיך מיט דעם קליינעם צינגעלע און שטיל פריינדליך ארויסגעבילט: האו האו.

שרה'לע האט פערשטאנען, וואס דאס הינ-טעלע מיינט:

— איך וועל זיך איינשפאנען אין שליטעלע. איך וועל מיט דיר פאהרען, קום ארויס אין שניי און זון — אזוי האט ווייסהינטעלע געזאגט דעם מיידעלע.

שרה'לע האט געכאפט דאס שליטעלע און פרעהליך צוגעקלינגעלט מיט דעם קליינעם גלע-קעלע, וואס אויפ'ן האלעלע.

אויף דער גאס האט שרה'לה איינגעשפאנט ווייסהינטעלע אין שליטען און אליין זיך ארויפ-געזעצט.

ווייסהינטעלע האט געגעבען א שאר מיט די פיסעלעך אין שניי, א טרייסעל מיט די זייטען. אבער דאס שליטעלע ריהרט זיך נישט פון ארט. ווייסהינטעלע האט נאכאמאל געפרובט — עס געהט נישט.

— האו, האו — האט ווייסהינטעלע אנגע-הויבען, בעטענדיג, צו בילען.

שרה'לע האט פערשטאנען, וואס ווייסהינ-טעלע מיינט:

— איך בין צו שוואך, דו שרה'לע ביזט גרעסער פאר מיר, איך קאן דיך נישט שלעפען.

שרה'לע איז אראפ פון שליטען, ארויפגע-שטעלט דאס הינטעלע, אליין זיך איינגעשפאנט און הייסא! אוועק איבער'ן בלאנקענדען שניי.

דערווייל איז אנגעקומען שרה'לעס מאמעשי זי האט זיך זעהר געפרייט מיט איהר טעכטערעלס איינפאל. די מאמעשי האט שרה'לען ארויפגעזעצט אויפ'ן שליטען נעבען דעם הינטעלע. ווייסהינטעלע, זעהענדיג שרה'לען נעבען זיך, האט זיך פריילעך צוהאווקעט: „האו, האו". דאס גלעקעלע אויפ'ן האלז האט צוגעקלינגען: „גלין, גלין", שרה'לע האט געפאטשט אין די הענטלעך און געלאכט, הויך, קלינגענדיג, ווי דאס גלעקעלע. די מאמעשי, האט מיטגעפריים זיך און גיך, גיך געפאהרען מיט שרה'לען און ווייסהינטעלען אויף דעם בלאנקענדיגען שניי.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

פעברואר

זונ-אויפגאנג 7.21
זונ-אונטערגאנג 4.19

מיטוואך
1
ה
שבט תרצ"ג

קוכטשיאק — 15 יאהר טורמע

זשעטעלסקי — 12, קלימטשאק — 11, גראדזשיצקי — 8, ריבאק און

ווישניעווסקי — צו 6, שמיגעלסקי — 5, רענאשיק — 2 מיט א האלב יאהר

אורטייל איז דעם באמביסטעז-פראצעס

(2) נעכטען, אין דעם צווייטען טאג פון פראצעס, האבען זיך די פערהאנדלונגען אנגעהויבען 10 א זייגער.

דער ערשטער האט גערעדט דער אדוואקאט הארטלענדער, דער פערטיידיגער פון דעם שאפער שמיגולסקי. וועלכער האט זיך אין א לאנגער רעדע בעמיהט צו דערווייזען, אז דער שאפער שמיגולסקי האט, פאהרענדיג צו דער קאנטנע גאס, נישט גע-וואוסט וועגען וואס זיינע פאסאזשירען פאהרען.

ער האט ערשט נאכדעם, ווי די פאסאזשירען זענען געקומען צוריק מיט רעוואלווערען אין די הענד, פערשטאנען, אז עפעס האט געמוזט גע-שעהען.

וואס שייך די טויזענד זל., איז דער ענין נישט אויפגעקלעהרט געווארען: גראדושיצקי האט געקאנט נעהמען דאס געלד פאר'ן שאפער, אבער עס נישט אפגעבען.

דער צווייטער פערטיידיגער פונ'ם שאפער שמיגולסקי — אדוו. לוקאשעוויטש פיהרט אויך אויס אין זיין רעדע, אז שמיגולסקי דארף פרייגעשפראכען ווערען, אדער, כאטש בעקומען א מילדע שטראף.

דאס גריכט ערטיילט די בעשולדיגטע

„דאס לעצטע ווארט"

אין זיין ועדע אונטערשטרייכט קוכטשיאק, אז זיין פערברעכען האט א פאליטישען און געוועלטטאטליכען כאראקטער, און ער אפעלירט צו די פארשטעהער פון דער פרעסע, זיי זאלען איהם ניט טראקטירען, ווי א געוועהנליכען פערברעכער, נאר אלס אזא, וואס האט געארבייט לטובת דעם אר-בייטער-כלל.

ער דערקלערט צ. א. אז דעם אנפאל האט ער נישט געמאכט מיט פרעמידיטאציע, נאר א פועל - יוצא פון א פלוצלונגען געפיהל, ווייל די ארגאניזאציע איז געווען שטארק פער'חוב'ט. עס איז פערבאטען געווארען אפצוהאלטען פערזאמלונ-גען, עס זענען אדורכגעפיהר"ט געווארען קאנפיס-קאציעס א. א. וו. דאס אלץ האט ארויסגערופען די נויטיגקייט צו שאפען געלד און די בעמיהונגען ביי דער צענטראל-מאכט האבען צו גארנישט געבראכט.

ווייטער האט קוכטשיאק גע'טענה'ט, אז ער האט נישט גענומען קיין אנטייל אין אנפאל, און אז „די פארטיי איז פאר'ן אנפאל נישט פעראנט-ווארטליך".

דעם אטענטאט — זאגט ער — האט ער צו-געגרייט מיט דעם פולען בעוואוסטזיין צו העלפען די ארבייטסלאזע, און נישט אום צו משפיע זיין אויף די ארבייטער, ווי עס האבען פערזיכערט די עדות. ווייל. כידוע זענען דאך די קארטעל-פעראיינען געווען געשלאסען. מחמת דעם אפזאג צו געבען אונטערשטיצונג, האבען די סעזאן-ארבייטער, די מיטגלידער פון קארטעל. געפאדערט פון דער פערוואלטונג צו טון אלץ, וואס עס וועט נאר קאנען צואיילען די אויסצאהלונג פון די אונטערשטיצונגען.

פינף טאג נאך דעם אויפרייס זענען די אונטערשטיצונגען אנערקענט געווארען, און דער ציל איז געווארען דערגרייכט.

— „איך האב נישט געוואוסט — זאגט קוכ-טשאק — אז א געוועהנליכע פעטארדע וועט ברענ-גען צו אזא פארפאל!"

ווייטער רעדט קוכטשיאק וועגען דער איצ-טיגער סיטואציע אין די פראפעסיאנעלע ארגאני-זאציעס, און זאגט, אז זיי האבען באנקראטירט, ווייל זיי האבען נישט קיין מיטלען צו פיהרען די עקאנאמישע אקציע. עס זענען בלויז אויסגענע-בליבען פעטיציעס. דער קלאסען-קאמף האט זיך פערענדיגט.

— איך ווייס, וואס עס דערווארט מיך — זאגט קוכטשיאק — כדי צו ענטפערען, האב איך ארויסגעגעבען פלוג-בלעטער. דער אינספעקטאר ניעדזשיעלסקי האט מיר צוגעזאגט, אז ער וועט נישט בעריהרען דעם ענין מיט'ן אנפאל, בכדי איך זאל זיך מודה זיין. די פארטיי-מאכט האט וועגען דעם גארנישט געוואוסט, ווייל פאר אונזער פאליסיק און טעטיגקייט (לאדזער נ.פ.ר.-רעכטע) איז זי נישט פעראנטווארטליך.

די עקאנאמישע אקציעס, וואס ער האט געפיהרט — זאגט ער — זענען אלע מאל געווען געוואונענע.

קיין שום אטענטאטען אויף בענק האט מען נישט געפלאנט. ער האט — זאגט ער — נאר גע-שאפען א פארטיי-זעלבסט-שוץ. ער איז נישט גע-ווען קיין דיקטאטאר (אין קארטעל) און די 10 פעראיינען ביים קארטעל האבען געהאט זייערע פערוואלטונגען. ער איז איבערצייגט — דערקלערט ער — אז ער האט דערפיהלט זיין פליכט, וואס איז געווען פאר איהם א פועל - יוצא פון די בע-דינגונגען.

דער צווייטער בעשולדיגטער, זשעטעלסקי, זאגט אין זיין „לעצט ווארט", אז אויף דער בע-שולדיגונגס-באנק האבען איהם געבראכט די בעדינ-גונגען, אין וועלכע ער האט זיך געפונען. זיין רעדע איז געווען א קורצע.

קלימטשאק בעט צו פעראייניגען די אורטיי-לען (אנפאל און באמבע) און וועגען איין מילדען אורטייל.

ריבאק זאגט, אז דעם אנצוג וואס ער טראגט אויף זיך, האט ער געקויפט פאר אייגען געלד. ער זאגט עס אין שייכות מיט די דערקלעהרונגען פון די עדות, אז פאר'ן גערויבטען געלד האט ער זיך געקויפט אנ'אנצוג.

גראדזשיצקי זאגט, אז ער איז נישט געווען בעוואוסטזיניג, און אז ער איז ארייגעפיהרט גע-ווארען אין א טעות דורך קוכטשיאק'ן. ער בעט וועגען א מילדע שטראף.

שמיגולסקי בעט, מ'זאל איהם פריישפרעכען.

ווישניעווסקי זאגט, אז ער האט נישט גע-נומען קיין אנטייל אין דעם באמבען-אטענטאט, און ער בעט, אז דאס געריכט זאל איהם אורטיי-לען בעוויסטנהאפט.

רענאשיק זאגט, אז ער האט געהאלפען דער פארטיי. ער האט נישט געוואוסט, אז אזוי וועט עס געשעהן, און ער בעט, אז מ'זאל איהם פריי-שפרעכען.

נאך א הפסקה איז דאס געריכט אוועק אויף א בעראטונג און צו אויסארבייטען דעם אורטייל.

3 א זייגער קומען די ריכטער צוריק אריין אינ'ם זאל, וואס איז פול מיט עולם.

דער עולם איז נאך מעהר אנגעשטרענגט, ווי די בעשולדיגטע.

דער פארזיצער פון פראצעס, וויצע-פרעזידענט אילינישט לייענט פאר דעם

אורטייל:

ראמאן קוכטשיאק ווערט פער'משפט פאר'ן אנפאל אויפ'ן קאסירער אויף 12 יאהר טורמע, און פאר'ן ארגאניזירען דעם באמבען-אטענטאט — אויף 14 יאהר. מחמת דעם צונויפטרעף פון די פער-ברעכענס — אויף 15 יאהר טורמע.

יאן זשעטעלסקי: פאר'ן אנפאל — 8 יאהר, פאר דער באמבע — 11 יאהר. צוזאמען — 12 יאהר.

סטאניסלאוו קלימטשאק: פאר'ן אנטייל אין אנפאל — 8 יאהר, פאר'ן ווארפען די באמבע — 10 יאהר. צוזאמען — 11 יאהר.

אנטאני ריבאק: פאר'ן אנטייל אין אנפאל — 6 יאהר.

יוזעף גראדזשיצקי: פאר'ן אנטייל אין אנ-פאל — 8 יאהר.

פעליקס ווישניעווסקי: פאר'ן ווארפען די באמבע — 6 יאהר.

באלעסלאוו רענאשיק: פאר'ן אונטערלייגען די באמבע אין מאגיסטראט — דריטהאלבען יאהר.

דער שאפער, וולאדיסלאוו שמיגולסקי: פאר'ן אנטייל אין אנפאל — 5 יאהר טורמע.

אין די מאטיווען האט דאס געריכט אנגע-נומען אלעמענס שולד אלס דערוויזענע. איבער קוכטשיאקס דערקלעהרונג, אז ער האט זיך נישט בעטייליגט אינם אטענטאט, איז דאס געריכט אריבער צו דער טאג-ארדענונג. דאגעגען האט דאס געריכט גענומען אין אכט די דערקלעהרונג פון קוכטשיאק'ס פריינד, מאיער, פאר וועלכען ער האט דערציילט, אז ער האט זיך אין דעם אנפאל יא בעטייליגט.

אינם גראדזשיצקי'ס לייקענען האט דאס געריכט נישט געגלויבט. דער דאזיגער גראדזשיצקי האט אפגעשפילט די ראלע פון א וויכטיגען פאקטאר וועלכער האט בעזארגט דער באנדע די לאקא-מאציע-מיטלען, מיט דער הילף פון א געוויסער פערזאן. דאס געריכט האט געלייגט אכט אויף דעם פאקט פון זיין אנגאזשירען שמיגולסקי'ן אויף „אנ-ארבייט".

בנוגע רענאשיק'ן איז דאס געריכט געקומען צום אויספיהר, אז ער האט זיך אפגעגעבען א דין וחשבון וועגען דער קראפט פון אויפרייס. דאס גע-וויסען האט זיך איהם א ריהר געטון און דעריבער האט ער, ביים אונטערלייגען די באמבע נישט א ציה געטון דעם פעטאלען שנירעל. אין דעם פרט האט דאס געריכט איינגעפונען א מילדערענדען אומשטאנד פאר רענאשיק'ן.

אלס נשמה פון דעם גאנצען ענין, האט דאס געריכט בעטראכט: קוכטשיאק'ן, זשעטעלסקי'ן און קלימטשאק'ן.

דאס געריכט איז געקומען צום אויספיהר, אז ווישניעווסקי איז געווען דער אויספיהרער פון קוכטשיאק'ס אנ'אויפטראג, און ער האט געווארפען די באמבע. ער האט זיך נישט אפגעגעבען א חשבון, צו וואס פאר אנ'אומגליק דאס האט געקאנט ברענגען.

דאס געריכט האט ביי אלע פערמשפטע אפ-גענומען די ו עכ"ז אויף 5 יאהר, קומענדיג צום אויספיהר, אז הגם די סיבה פון זייערע פערברע-כענס איז געווען פארטיי-צוועקען, אבער ס'האט אויך נישט געפעהלט דער פערלאנג פון „פערדי-נען", וועגען וואס עס זאגט עדות די פונאנדער-טיילונג פונם רויב.

די פערמשפטע האבען אנגענומען דעם אור-טייל — רוהיג.

דעם מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי'ס נאמענס-טאג

(א) אין שייכות מיט דעם באמענטאג פונ'ם מלוכה-פרעזידענט פראפ. איגנאצי מאשטשיצקי, וועלען היינט פארקומען אין לאדז א רייה פייערליכ-קייטען און אקאדעמיעס.

די לאדזער אינדוסטריע פאדערט צו פערקלענערען די פרייזען פון עלעקטרישע ליכט און קראפט

(אג) די מיטעל און קליינע פראדוצענטען וואס זענען ארגאניזירט אין פערבאנד פון די פאבריקאנטען פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע אין לאדז האבען זיך געווענדעט צו דער לאדזער עלעקטראוניע מיט דער פאדערונג בעדייטענד צו פערקלענערען די פרייזען אויף ליכט און קראפט.

אין מעמאריאל פאדערען אויך די פאבריקאנטען, אז עס זאל אדורכגעפיהרט ווערען א רעוויזיע פון דעם ביזאיצטיגען סיסטעם פון שליסען רישאלט אפמאכען אויף ליכט און קראפט מיט די בעזונדערע פאבריקען.

מארגען. דאנערשטאג, ד. 2 פעברואר 1933

קומט פאר אין פילהארמאניע

איין-איינציגער קאנצערט

פון וועלטבעריהמטען אבערקאנטאר

ישראל אלטער

מיט א פערשידענארטיגען פראגראם פון די נייעסטע הוגישע קאמפאזיציעס, יודישע פאלקס-לידער און טריאס.

פערשווענדערישער פאסט-בעאמטער פאר'ן געריכט

(2) נעכטען איז געמשפט געווארען דער 27-(2) נעכטען איז געמשפט געווארען דער שעלסקי, וועלכער האט פערשווענדעט פאסט-געלד אויף א סומע פון 2675 זל, מיט 43 גראשען.

דער בעשולדיגטער האט זיך נישט מודה גע-ווען אין זיין פערברעכען, ערקלערענדיג, אז ווען ער איז געפאהרען פון זיין פריהערדיגען אמט אין ווארטקאוויץ קיין לאדז, האט ער פערלוירען 2,000 זלאטעס פאסט-געלד. מוזענדיג אויסהאלטען א פרוי, קינדער און א שוויגער פון 180 זל. שכירות, האט ער די סומע נישט געקאנט צוריקקעהרען, און דעריבער האט ער „געשטוקעווען" און זיך גע-פרובט אנ'עצה געבען...

דאס געריכט האט זיך מיט איהם אנ'עצה גע-געבען אויף אזא אופן, אז ער האט בעקומען אנדערט האלבען יאהר טורמע.

א צוועלף יאהריג יונגעל האט נישט-ווילענדיג דערשאסען זיין קאלעגע

(2) נעכטען אינדערפריה האט זיך דער 12-יעהריגער סטאניסלאוו פלעכא געשפילט מיט זיין קא-לעגע, דעם 14-יעהריגען זענאו כאראנושי (אין פאביאניץ, בוגא 34).

געשפילט האט מען זיך מיט א ביקס, און דער סוף איז געווען, אז די ביקס האט אויסגעשאסען, און שטערבליך פערוואונדעט אין דער ברוסט כאראנ-זשי'ן.

אין א האפנונגסלאזען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט קיין לאדז אין שפיטאל פון דער קראנקען-קאסע.

נאך 11 יאהר ענטדעקט א געפעהרליכען באנדיט

וואס האט גערויבט, געברענט און געמארדעט

ביטערע נקמה פון א פעראטענעם ציגיינער

(2) אין דעצעמבער פ. י. איז אין א ציגיי-נער-טאבאר אונטער טאמאשאוו, אויסגעבראכען א מחלוקה צווישען די צוויי ציגיינער יאן באניס-לאווסקי און יאקימאוויטש, צוליב דעם וואס איי-נער האט דעם צווייטען חושד געווען אין אינטימע בעציהונגען מיט זיין ווייב. יאקימאוויטש האט דאן אויסגעשאסען פון א רעוואלווער און באגוס-לאווסקי'ן פערוואונדעט.

אין דער פאליציי האט יאקימאוויטש דער-צעהלט סודות פון חדר, אז באגוסלאווסקי'ס ריכ-טיגער נאמען איז ביאלי, אז ער איז נאך דער באלשעוויסטישער מלחמה אין יאהר 1922 געווען אנ'אנפיהרער פון א געפעהרליכער באנדע, וואס האט אויף די קרעסען אנגעמאכט א גרויסען חורבן. ראבירט און געברענט און טעראריזירט די בע-פעלקערונג.

ער דערצעהלט, אז אין אפריל 1922, האט באגוסלאווסקי ווער ביאלי אויסגעפיהרט אנ'אנפאל אויף א רייכען רעעמיגראנט פון אמעריקא, וואו ער מיט זיין באנדע האבען צוויי מעדלעך אויפ-געהאנגען מיט די קעפ אראפ און אונטערגעצינדען די האהר, זיי זאלען זאגען וואו ס'געפונט זיך 22 טויזענד דאלאר. דאז געלד האבען זיי דאן גענו-מען און צוגענומען.

די באנדע איז אמאל ארעסטירט געווארען, נאר אויפ'ן וועג קיין וואלקאוויסק' איז ער ארויס-געשפרונגען פון צוג און נעלם געווארען. צוויי פון ביאלי'ס באנדע זענען פער'משפט געווארען צום טויט און זענען דערשאסען געווארען.

דאס גאנצע מאטעריאל פון דעם עדות וועט איבערגעשיקט ווערען צום געריכט אין גראדנע. ביים בעט פון דעם געפעהרליכען באנדיט איז אוועקגעשטעלט געווארען א פאליציי-שמירה

ארטאפעדישער אנשטאלט

פראטעזען, גארסעטען, א ר ט א פ ע ד י ש ע אפאראטע אלער ארט, לייכטע פלאט-פוס-איינלאגען בעגען פיס-שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פיעטריקאווער 119, טעל. 231-81.

די לאגע אויפ׳ן לאדזער תבואה־מארק

(אג) צוליב דער ידיעה אז עס איז כלומרשט געהעכערט געוואָרען די אַרויספיהר פרעמיע אויף קאָרן, איז דער איינגעבראָכט אויפ׳ן איינהיימישען מאַרק אין אָנהויב פון דער פערגאַנגענער וואָך פעקלער בערט, די טענדענץ איז געוואָרען אַ פעסטע און די פרייזען אויף קאָרן זענען געשטיגען.

די דאָזיגע לאַגע האָט אָבער געדויערט נישט לענגער ווי דריי טאָג. באַלד זענען די פרייזען ווידער געפאַלען, ווייל עס האָט זיך אַרויסגעוויזען אַז די ידיעה וועגען העכערען די אַרויספיהר־פרעמיע איז נישט אמת. דער איינגעבראַכט האָט זיך ווידער פערגרעסערט און די פרייזען זענען געפאַלען.

די פרייזען פון אַנדערע סאָרטען תבואות זענען געבליבען אונפערענדערט אין משך פון דער גאַנצער וואָך.

אפטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען

(2) היינט בייננאַכט דיזשורירען: א. פּאָטאַש (פּלאַץ קאָשטשעלני 10) א כארמזא (פּאָמאָרסקא 12), פ. מילער (פּיעטריקאָווער 46), מ. עפּשטיין (פּעטריקאָווער 225) ז. גאַרמשיצקי (פּשעיאזד 59), ג. אנטאָניעוויטש (פּאַביאַניצער 50).

געקאפּיעט פון א פערד

(2) אויף ראָג אָגראָדאָווא און זאַכאָדניע האָט א פערד א בריקע־געטון דעם 10־יעהריגען מאַניעק קארפּ (וועסאָלא 17), וועלכער איז געגאַנגען מיט׳ן טראָטואַר.

ביים יונגעלע איז שטארק צוקאַליעטשעט דער לינקער פוס.

פּאָגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט ערשטע הילף.

פערזענליכעס

היינט פייערט די זילבערנע חתונה דער באַקאַנטער און זעהר געאַכטעטער אין די האַנדעלס- און געזעלשאַפטליכע ספערען פון אונזער שטאָדט דער דירעקטאָר פון קאָנסום ביי דער ווידזעווער מאַנופאַקטור ה׳ אַרטור גייזלער.

דעם יובילאַר און זיין געשעצטער פרוי ווינשען מיר פיל גליק.

גאַנץ לאָדז
טרעפט זיך מאָרגען, דאָנערשטאָג, ד. 2 פעברואַר 1933 אין פילהאַרמאָניע
אויף דעם איין־איינציגען
גראַנדיעזען קאָנצערט פון
ישראל אלטער
(אָבער־קאַנטאָר פון האַנאָווער)

א יאהר טורמע — פאר א רייפטעל ברויט

(א) קאָזשמיעזש שיוועק האָט גע־בעטן בעקומען אַ פסק דין פון געריכט — אַ יאָהר טורמע דערפאַר, וואָס דעם 25 נאָוועמבער פ.י. האָט ער צוגערויבט ביים בעקער לודוויק פּינסטער (קיליני־סקיעגאָ 74) אַ לעבעל ברויט.

די האַרבע שטראָף האָט ער בעקומען דערפאַר ווייל ער איז שוין געווען בעשטראָפט פאַר אַ רויב.

פון האנדעלס־געריכט

רעגולאציע־אפמאך פון פירמע „ש. פרידלענדער“ בעשטעטיגט דורכ׳ן געריכט

אויף דער נעכטיגער זיצונג, האָט דאָס האַנדעלס־געריכט בעשטעטיגט דעם רעגולאַציע־אָפּמאַך פון דער פירמע „ש. פרידלענדער“ (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 111) מיט די קרעדיטאָרען.

די פירמע רעגולירט אויף 20 פראָצ. אויסצוצאָהלען אין 4 ראַטעס.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופּאַדלאָשטש פון דער פירמע „ק. רודניצקי און שותף“ (פּיעטריקאָווער 49) איז צום אַפּעלאַציע־געריכט אָפּגעגעבען געוואָרען אַן אָנקלאַגע, וואָס אַלס קוראַטאָר איז געוועהלט געוואָרען, נישט קיין אַדוואָקאַט, נאָר א פּריוואַט פּערזאָן.

דאָס אַפּעלאַציע־געריכט האָט די אָנקלאַגע אָפּגעוואָרפען, און די וואַהל פון קוראַטאָר בעשטעטיגט.

ערב א נייעם סכסוך אין דער קאטאן־בראנזשע

(2) עהרנעכטען שפּעט אין אָוונד איז פאָרגעקומען א קאָנפערענץ צווישען פאָרשטייער פון קאַטאָן־אַרבייטער און קאַטאָן־פאַבריקאַנטען.

די קאָנפערענץ איז איבערגעריסען געוואָרען, מחמת די פאַבריקאַנטען האָבען נישט געוואָלט איינגיין אויף דער פאָדערונג פון די אַרבייטער־דעלעגאַטען וועגען אַננעהמען לערן־יונגלעך אין אַ בעגרענעצטער צאָהל און נאָר אין הסכם מיט׳ן פאַראיין, אנערקענען די אַרבייטער־דעלעגאַטען און פערמרויאונגס־מענער, און וועגען קריגען בעצאָהלט פאַר׳ן שטיין פון דער פאַבריק נישט צוליב דער שולד פונם אַרבייטער.

די פאַבריקאַנטען האָבען די אַלע פאָסטולאַטען אָפּגעוואָרפען. און מחמת דעם זענען נעכטען פאָרגעקומען בעראַטונגען אין די פראָפעסיאָנעלע פעראיינען איבער דער געשאַפענער סיטואַציע.

עס איז העכסט־וואַהרשיינליך, אז אלס ענטפער אויף דער שטעלונג פון די פאַבריקאַנטען וועט זיין אַ קורצער דעמאָנסטראַטיווער שטרייק, און ווען דאָס זאָל נישט ברענגען צו קיין רעזולטאַט — וועט דער שטרייק זיך ציהען ביז די אינדוסטריעלער וועלען ענדערען זייער שטעלונג.

„מאריא ספירידינאווא“ ארעסטירט אין לאדז

פאר א גאר אנדער פערברעכען...

(2) אין דער שטאָט האָט זיך לעצטענס בעוויזען גוט נאָכגעמאַכטע זילבערנע מטבעות. די פּאָליציי האָט די טעג פערהאַלטען אַ געוויסען איגנאַץ קאָקולאַק און זיין ווייבעל קאַזשימיערא.

בעת אַ רעוויזיע אין זייער וואוינונג, אויף טאַקאַזשעווסקאַ 5, האָט די פּאָליציי געפונען פאַלשע 1, 5 און 10 זל. מטבעות אויף אַ גרעסערע סומע.

דער פּאָליציי איז אויסגעקומען פערדעכטיג אַ פּעסעל קרויט, וואָס איז געשטאַנען אין דער זייט, און דאָרט געפונען אַ גאַנצען „אוצר“ פאַלשע מטבעות.

אַ חוץ די קאָקולקעס, האָבען זיך גראַד אין דער וואוינונג געפונען די 31 יעהריגע מאַריאַ ספירידאָנאָווא, פון קעלמא 39 און הענריק קוטאַרסקי, וועלכע האָבען שטאַרק פּראָטעסטירט געגען „קאַליע מאַכען“ דאָס פּעסעל קרויט.

די קאָקולקעס צוזאַמען מיט די געסט זענען אַרעסטירט געוואָרען, און דעם „קאַפּיטאַל“ סאַנקוועסטירט.

א ווילדער שייגעץ

ס׳איז א פראגע, צי דאס אויסבעסערונגס־הויז וועט איהם העלפען

(2) דער 59־יעהריגער ליפּא ווייסבאַט איז זונטאַג, דעם 17. יולי פ. י. געגאַנגען מיט דער וואַשעשטעלאַגעס. פּלוצים האָט ער דערהערט — מען „פּסיקעט“, האָט ער געמיינט, אַז דאָס מיינט מען איהם, און ער האָט זיך אומגעקוקט.

הינטער איהם איז געגאַנגען דער 16־יעהריגער סטאַניסלאַוו יערישעוו...

הכלל, אַ וואָרט פאַר אַ וואָרט, און — סטאַשעק האָט געכאַפּט א פּאַטש.

סטאַשעק איז אָבער אויך נישט פון די 2 פּאַר אַ גראָשען, האָט ער אויפגעהויבען אַ פוס, און דערלאַנגט ר׳ ליפּא׳ן אַזאַ קאַפּע אין בויך, אַז דער בויך האָט איהם... געפּלאַצט.

די סיבה איז געווען אַ פּשוט׳ע: מ׳האָט איהם ערשט מיט אַ 2 וואָכען פריהער געהאַט אָפּערירט פון שלעפּער־קישקע, און דער בויך האָט זיך איהם נאָך נישט פערהיילט.

סטאַשעק האָט דערפאַר בעקומען נעכטען פון געריכט א פסק — אויסבעסערונגס־הויז (נישט פון דער „ווילנער טרופּע“...) אויף אַן אומבעשטימטער צייט מיט׳ן אָפּלייגען די שטראָף אויף 3 יאָהר.

ווילט איהר האָבען אַן אמת׳ן נחת רוח
קומט מאָרגען, דאָנערשטאָג אין פילהאַרמאָניע הערען זיעם בעריהמטען
אָבער־קאַנטאָר
ישראל אלטער,
וועלכער וועט אויספיהרען די שענסטע חזנישע קאָמפּאָזיציעס, יודישע פאָלקס־לידער און אַריעס.

פון זשורנאליסטען־סינדיקאט

מארגען אַן אויסערארדענטליכע פערזאמלונג

מאָרגען, דאָנערשטאָג, דעם 2־טען ד. ח. 3.30 נאָכמ. קומט פאָר אין לאָקאַל פון „אימקאַ“ (פּיעטריקאָווער 89) אַן אויסעראָרדענטליכע פערזאַמלונג פון די מיטגלידער פון זשורנאַליסטען־סינדיקאַט.

ארבייטער־פאמיליע פערטשאדעט

פון אַן איינגעהייצטען אויווען

(2) אויף בזשעזשינער 88, איז די אַרבייטער־פאַמיליע יאַגעלאַ, וואָס בעשטעהט פון 4 פּערזאָן פערטשאַדעט געוואָרען.

די פּאָגאָטאָוויע האָט געגעבען הילף דעם אַרבייטער און זיין פרוי און 2 זיהן.

די סיבה איז געווען אַ נישט פערמאַכטער איינגעהייצטער אויווען.

ארבייטער פערגיפטעט מיט גאז

אין גוראַלסקי׳ס פּלוש־פאַבריק

(2) אין גוראַלסקי׳ס פּלוש־פאַבריק, אויף פּאָמאָרסקאַ 38 איז נעכטען געשעהען א צופאַל מיט אַן אַרבייטער.

בעת דער אַרבייטער לעאָן קאַליבאַווסקי האָט רעפּערירט א מאָטאָר, האָט פּלוצלינג פון מאָטאָר אַרויסגעשלאָגען גאַז פון וואָס דער אַרבייטער איז פערגיפטעט געוואָרען.

אין אַ שווערען צושטאַנד איז ער אָפּגעפיהרט געוואָרען אין קריידשפּיטאַל.

„אגודת־ציון“ אויף אלטשטאט איז ווייטער טעטיג

פון היינט אָן קומען ווייטער פאָר נאָרמאַל אין „אגודת־ציון“ בזשעזשינער 5 די העברעאישע קורסען, שיחות פון די קבוצות און די פאָרלעזונגען פון פאָלקס־אוניווערזיטעט און אלע אנדערע אר־ בייטען.

א ראוט לטובת די באראכאוו־שולען

לויטן שטייגער פון אלע יאָהר אָרדענט איין דער „קרייז פריינד פון די באָראָכאָוו־שולען“ דעם שבת דעם 4.2 אַ גרויסען ראַוט.

דער ראַוט וועט פאָרקומען אין דעם ניי רעמאָנטירטען וואַרשאָווער זאַל (פּאָלודניאָווא 36) אַ חוץ די טענץ און דעם טפּעציעל איינגעלאַדענעם גירלס־אַנסאַמבל, וועלען דאָס פּובליקום משמח זיין די בעליבטע „אררט“־אַרטיסטען דזשיגאַן און גאָלדשטיין.

ר. איזראעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן פון יודישען פאמיליען־לעבען

(84

— דער אונטערשיד איז אַ גרויסער, האָט מייזעלס געזאָגט, דו ווייסט דאָך, דו פיהלסט עס זיכער אַז מיר בעציהען זיך דאָ צו דיר מיט פּאָטעליכער ליבע, מיר האָבען צו דיר דאָ אַ בעציהונג ווי צו אַן אייגען קינד...

— איך האָב דאָס בעמערקט, האָט דוד געזאָגט, אַראָפּלאָזענדיג די אויגען, און איך בין אייך זעהר דאַנקבאַר, דערפאַר.

— ניין, נישט קיין דאַנק פערלאַנג איך. נאָר צוטרוי, איך וואָלט זיך געוואונשען האָט מייזעלס געזאָגט, קעמטענדיג זיך מיט די פינגער די ברייטע באָרד, אַז דו זאָלסט זיך טאַקע דאָ פיהלען ווי אין אַן אייגענער היים...

מייזעלס האָט דערזעהען, אַז דוד׳ן איז דאָס גאַנצע געשפּרעך נישט צום האַרצען און האָט ווייטער געפּרובט אויף איהם צו ווירקען.

— דוד, דו ביזט אַן עילוי, אַ תלמיד חכם, פאַר אַזעלכע ווי דו הייסט אונזער תורה זיך אויפשטעלען, אונזער חוב און אויפגאַבע איז דיך מקרב צו זיין, דיך צו האַלטען אַזוי ווי דו פערדינסט דאָס, אָבער ווי איך האָב בעמערקט ביזט דו אַ מענש, אַ פערשלאָסענער אין זיך, דו ווילסט זיך נישט מיט קיינעם צונויפקומען, ווילסט נישט געניסען פון קיינעמס צוטרוי, דו דערווייטערסט זיך פון אַלץ און פון אַלעמען...

— אפשר וועלען מיר איבערלאָזען דאָס געשפּרעך אויף אַן אַנדער׳ש מאָל?

— ניין, דוד, דו ביזט נישט גערעכט, איך וויל דיר זיין אַ פאָטער, איך האָב נישט קיין זוהן, און וואָלט דיך געהאַלטען פונקט אַזוי ווי אַן אייגענעם זוהן, און ס׳איז נישט גליייך אַז אַ זוהן זאָל האָבען סודות פאַר זיין אייגענעם פאָטער.

— אפשר אַן אַנדער מאָל וועל איך מיט אייך וועגען דעם רעדען, גלויבט מיר אַז איך בין היינט נישט אויפגעלעגט צו דעם.

— ניין, נישט אַזוי דאַרפסטו מיך בעהאַנדלען, איך זעה אַז דו האָסט עפּעס אויפ׳ן האַרצען און ס׳וואָלט גלייכער געווען פאַר דיר אַליין, אַז דו זאָלסט די משא אַראָפּוואַרפען פון זיך, ס׳וועט דיר לייכטער ווערען, ס׳וועט דיר בעסער ווערען, פון מיין זייט, וועל איך דיר פערזיכערען אַז כ׳וועל טאָן אַלץ כדי דיר צו העלפען אויב דאָס וועט נויטיג זיין.

דוד האָט גאָרנישט געענטפערט און אויך מרדכי מייזעלס האָט געוואַרט ביז דוד וועט זיך בערואַכטען און וועט דאָך אָנהויבען עפּעס צו רעדען. די שטילקייט האָט געדויערט עטליכע מינוט ביז דוד האָט זיך אָנגערופען:

— אויב אָהן דעם דאָזיגען און עהנליכע געשפּרעכען קען מען דאָ נישט אויסקומען, בין איך גרייט צו פערלאָזען די קראָקאָווער ישיבה און זיך בעזעצען ערגעץ אַנדערש־וואו...

מייזעלס׳ן איז נישט געפעלען געוואָרען דער דאָזיגער אַביסעל חוצפהדיגער ענטפער פון דוד׳ן. ער האָט אָבער נישט געוואָלט איבעררייסען מיט דוד׳ן און האָט געזאָגט, נישט לייגענדיג קיין אַכט אויף דוד׳ס טאָן.

— דו ווייסט אַמאָל חרטה האָבען יונגערמאַן, דו ביזט נאָך יונג, איך בין שוין אַ פּראַקטישער מענש און וואָלט זעהר פיל געקענט העלפען, איבעריגענס וועט דיך קיינער נישט צווינגען דו זאָלסט דיר פאַר אימיצען אויסרעדען דאָס האַרץ, איך האָב עס געטון אַלס דיינס אַ פריינד און געוואָלט נאָר מיט דיר אָנקניפּען ענגערע בעציהונגען.

מיט דעם האָט זיך פערענדיגט דאָס ערשטע געשפּרעך וואָס איז געווען אַזוי געוואַלדיג אונאָנגענעהם פאַר דוד׳ן, אָבער ער האָט שוין געפיהלט אַז מ׳האַלט פון איהם דאָ זעהר שטאַרק, און אַז מ׳וועט פּרובען מיט אַלע מעגליכקייטען צו דערגעהען ווער און פון וואַנען ער איז.

דוד האָט זיך ווייטער געהאַלטען אָפּגעזונדערט פון אַלע אַרומיגע און נישט דערלאָזט דערצו אַז עס זאָל קומען צו אַן אינטימען שמועס מיט עמיצען, פון דער אַנדערער זייט האָט די מאָדנע האַלטונג אַרויסגערופען פערשיידענע קאָמענטאַרען ביי די בחורים און ביי די מלמדים אין דער ישיבה מ׳האָט זיך אָנגעהויבען איינצורוימען איינער דעם אַנדערען אין אויער אַריין. צו דעם האָט נאָך צוגעשפּילט אַביסעל קנאה צוליב דוד׳ס גרויסע למדנות און עפּעס פון דער לופט האָט זיך גענומען אַ וואָרט וואָס האָט אָנגעהויבען צו געהן פון מויל צו מויל אין דער ישיבה:

— נישט אַנדערש, נאָר אַ מיסיאָנער, ער איז אַ מיסיאָנער.

— מיר קענען שוין די דאָזיגע שטיקלעך, זיי קענען אַלע גוט לערנען און גנבענען זיך אַזוי אַרום אַריין אין ישיבות, האָט אַן אַנדערער געזאָגט.

— שוין איינמאָל איז דאָס פאָרגעקומען, ערשט נישט לאַנג איז אַזאַ מעשה געווען, אין סטאַניסלאַוואָ.

— פאַרוואָס וויל ער נישט זאָגען ווער ער איז און פון וואַנען ער קומט, דאָס איז דאָך זייער נישט פשוט. דער ענין מוז אויסגעפאָרשט ווערען אַזוי איז געגאַנגען די דאָזיגע ווערסיע פון מויל צו מויל און מ׳האָט אָנגעהויבען צו קוקען אויף איהם מיט גרויס חשד, און וואָס מעהר חריפות און בקיאות דוד האָט אַרויסגעוויזען, אַלץ מעהר האָט זיך ביי די בחורים איינגעבידגערט דער געדאַנק, וועגען דעם, אַז דוד איז נישט עפּעס גלאַט אַזוי געקומען אין דער ישיבה, נאָר מיט אַ ספּעציעלער מיסיע, אַ מיסיע וועלכע קען צערודערען די רוהיגע אַרבייט אין דער ישיבה. דוד האָט נישט געוואוסט וועגען די קלאַנגען וואָס האָבען זיך וועגען איהם פערשפּרייט און איז ווייטער געזעסען יומם ולילה און געלערנט, פערלאָזט פון אַלע אַרומיגע.

קאפּיטעל 14

מאַקס ביי מרימ׳ען

מאַקס האָט שטאַרק נאָכגעפאָלגט מרימס קראַנקהייט. דורך זיין שוועסטער האַנקאַ האָט ער כסדר זיך געלאָזען איינפאָרמירען וועגען דעם וואָס ס׳הערט זיך ביי מרימען. זיין בעשלוס צוריקצוטרעטען פון דעם פּעהלער וואָס ער איז בעגאַנגען, האָט ער נישט געענדערט, איבעריגענס האָט ער געפיהלט אַז ער ווערט צו מרימען בכלל נישט גלייכגילטיג. ער האָט אָנגעהויבען צו ציטערען אויפ׳ן גאַנצען לייב, ווען ער האָט נאָר געטראַכט וועגען מרימען. און אין אַזעלכע מינוטען האָט מאַקס, דער דאָזיגער פערדאָרבענער יונגערמאַן באמת שטאַרק געליטען. ס׳האָט איהם געפּייניגט זיין געוויסען איבער דעם שרעקליכען פערברעכען וואָס ער איז בעגאַנגען בנוגע מרימען, איין זאַך וואָלט איהם געקענט בערוהיגען, און דאָס איז ווען ער וועט חתונה האָבען מיט מרימען, זיך פעראייניגען מיט איהר אויף אייביג...

(פאָרטזעצונג קומט).

שליח פון „אגודת הרבנים“ אין אמעריקא

איז געקומען קיין לאדז

אין לאָדז וויילט איצט דער שליח פון „אַגודת הרבנים“ אין אַמעריקע, הרב וואַפנער, וועלכער דאַרף ערלעדיגען אין איראָפּע עניינים פון „תקנות העגונות“.

הרב וואַפנער איז אַ זעהר אָנגעזעהענער רב אין אַמעריקע, אַליין איז ער אַ לאָדזער, אַ זוהן פון יאַנאָווער רב וואָס וואוינט אין גייעס ראָאָן.

קראקאווער „פאכלייט“ געקומען אויף „גאסטראלען“ קיין לאדז

זענען „פערבעטען“ געווארען אביסעל זיצען...

(2) אויף נאַרוטאָוויטש גאַס, האָבען זיך נעכטען שפּאַצירט צוויי בחורים מיט שווערע וואַליזעס. געהיים-אַגענטען האָבען אויף די „טאַשזשירען“ געוואָרפען אַן אויג און געפּרובט אַ קוק טון, וואָס אין די וואַליזעס געפינט זיך. האָט מען טאַקע געפונען פערשיידענע איינברוך-מכשירים און גנבה׳שע זאַכען.

ווי ס׳האָט זיך אַרויסגעשטעלט, זענען זיי די בעקאַנטע קראַקאָווער „פאַכלייט“ ביאַלאַשאַק און לערק, וועלכע זענען געקומען קיין לאָדז אויף „גאַסטראָלען“.

ביידע „געסט“ זענען פערבעטען געוואָרען אין דער טורמע אַריין.

„על פּי טעות“

(א). נעכטען האָט מען אַרעסטירט אַ געוויסען יאַנקעל אַסיפּאָוויטש, (אָהן אַ בעשטימטען וואוינאָרט) בעת ער האָט על פּי טעות (אַזוי האָט ער דערקלערט) אַריינגעזוקט זיין האַנד אין דער טאַש פון דעם פּאַביאַניצער סוחר אַהרן קראַוויעץ...

בריף אין רעדאקציע

אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן געדרוקטען בעריכט אין זונטאָגדיגען נומער פון אייער ציטונג ווי ס׳איז איבערגעגעבען געוואָרען אַ נישט פּינקטליכער בעריכט פון דער קאָנפערענץ ביים אַרבייטס-אינספּעקטאָר מכח דעם געשלאָסענעם אָפּמאַך צווישען די בעקער-בעזיצער און בעקער-אַרבייטער, בעטען מיר אייך אָפּצודרוקען פאָלגענדעס:

אויף דער קאָנפערענץ ביים אַרבייטס-אינספּעקטאָר דעם 2-טען יאַנואַר איז געשלאָסען געוואָרען פאָלגענדער אָפּמאַך: 1-טע קאַטעגאָריע 64 זל. אַ וואָך, 2-טע קאַט. 56 זל. 3-טע קאַט. 48 זל. 4-טע קאַט. 30 זל. אַ וואָך ביי 8 שעה אַרבייט אַ טאָג. אין די בעקערייען ווי ס׳איז פעסטגעשטעלט אַ נאַכט אויב די נאָרמע געדויערט מעהר ווי 8 שעה מוז צוגעצאָהלט ווערען פאַר איבערשעה׳ן.

פראָפ. אַרב. פעראיין פון ע..געוועבס.
אינדוסטריע אָגראַדאָווע 9.

פּאָרזיצער: א. הערשקאָוויטש

האנדווערקער-צענטראלע זשעלאנא 10

זאגט זיך אפּ צו געניסען פון דער קויהלען-אקציע פון דער קהלה, אויב ס׳וועט נישט געענדערט ווערען דער סיסטעם פון דער פערטיילונג

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם בעריכט פון דער פערוואַלטונג פון די קהלה, אַז די פערוואַלטונג פון דער מעהרהייט האָט אָפּגעוואָרפען די אַלע פאָדערונגען פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען, וועלכע האָבען געפאָדערט אַז מען זאָל פערטיילען די קויהלען דורך דעם זעלבען סיסטעם ווי פאַר די שטיבלעך און בתי-מדרשים איז גערופען געוואָרען אַ זיצונג אין דער יודישער האַנדווערקער צענטראַלע זשעלאַזנאַ 10 „אַ“, אין אַנוועזענהייט פון פאָלגענדע צעכען און פעראיינען — שניידער, שוסטער, בלעכער, טישלער און מעבעל מאַגאַזין פעראיין און וועבער דאַמען מאַגאַזין צענטראַלען ראָפּערקער, פּרוכטען און געמיזע הענדלער, צענטראַלע קליינהענדלער פּאָמאָרסקאַ 15, פישער, שאַכער, אַלטע גאַרדעראָבען גאָסען שטייער, אָפּפאַל הענדלער נאָך לענגערע דעבאַטען איז בעשלאָסען געוואָרען, אויב די קהלה וועט ווייטער נישט ענדערן איהר שטעלונג לטובת דעם מיטעלשטאַנד וועלען די פעראיינען זיין געצווינגען צו רעזיגנירען פון די 5-ער זלאָטעס אויף קויהלען. די קאָנפערענץ האַלט, אַז די פערטיילונג קען פאָרקומען נאָר דורך די פעראיינען.

זעלבסטמארד אין פאניאטאווסקי-פארק

בעגאנגען א פערליבטע דינסטמיידעל

(2) אין פּאָניאַטאָווסקי-פּאַרק, האָט דער וועכטער נעכטען געפונען ליגען אַ מערעל אין אַ בעוואוסטלאָזען צושטאַנד.

דער דאָקטאָר פון דער פּאָגאָטאָוויע האָט פעסטגעשטעלט, אַז זי האָט זיך פערסמ׳ט. לויט די דאָקומענטען, איז זי דאָס 23-יעהריגע דינסטמיידעל סטאַניסלאַוו יאָכימטשיק. אין אַ שווערען צושטאַנד איז זי אָפּגעפיהרט געוואָרען אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאַל ווי מ׳איז זיך משער, איז די סיבה אַן אומגליקליכע ליבע.

יודישע משפחה געהט אויס פון נויט און קעלט

ווער וועט זיך אויף די אומגליקליכע מרחם זיין!

אויף וואָלבאָרסקאַ 12, וואוינט אַ יודישע פאַמיליע וואָלף קוטנער—זאַנדבערג, וועלכע געהט אויס פון נויט און קעלט.

אפשר וועלען זיך געפינען בארמהערציגע מענשען, וואָס וועלען רחמנות-האָבען אויף די נויטליידענדע מענשען און אַרויסהעלפען פון זייער ביטערער לאַגע.

פון דער לאדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי — — —	81.—
3 פּראָצענטיגע בוראָוולאַנע —	43.00
4 „ דאָלאַרובקאַ	56.75
7 „ סטאַביליזאַציע (אמ.)	55.88
8 „ וואַרשאַווער פאַנד-בריף	43.88
8 „ לאָדזער „ „	43.25
ענגלישע פונט — — —	30.30
דאָלאַר — — — —	8.90

גאסטשפּילען פון ד״ר פאול בארא‏טאוו אין „סקאלא“

היינט מיטוואָך און מאָרגען דאָנערשטאָג ווערט געשפּילט די לעצטע 2 מאָל דאָס בעריהמטע מייסטערווערק פון אירענא נאַיעמיראָווסקאַ „דוד גאָלדער“ מיט דר. פאַול באַראַטאָוו אין דער טיטולראָל. היינט און מאָרגען קען מען נאָך בעוואונדערן ד״ר פאַול באַראַטאָוו׳ן אין דער פּרעכטיגער קרעאַציע אַלס „דוד גאָלדער“

מעלדונג

יודישע געזעלשאַפט פאַר לאַנד-קענטשאַפט אין פּוילען לאָדזער אָפּטיילונג.

דאָנערשטאָג דעם 2-טען פעברואַר ה. י. און זונטאָג דעם 5-טען פעברואַר ה. י. קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל אויף וואָלטשאַנסקאַ 35 אַ חברישער טיי-אָווענד אָנהויב פּינקטליך 5 נאָכמיטאָג.

פרייטאָג, דעם 3-טען פעברואַר ה. י. פּינקטליך 9 אָוונד קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל אויף וואָלטשאַנסקאַ 35 אַ אָווענד פון דער נייער יודישער ליטעראַטור, דער בעקאַנטער דיכטער יצחק קאַצענעלסאָן וועט פאָרלעזען זיין הערליך ווערק א. ד. ט. „דער וועג פון יודען אין דער וועלט“ איינגאַנג פריי.

דער סעקרעטאַריאַט פון דער געז. איז טעטיג יעדען טאָג פון 20—22 אַ חוץ שבת און זונטאָג, טעלעפאָן 121.53.

ווי זעהט אויס אין מאסקווע

(ענדע פון דער 4. זייט).

מזרח). עס איז געקומען דער טראַמוויי אָבער אַזוי פול, אַז ס׳איז געפעהרליך. ס׳איז מיר געלונגען אָנצוכאַפּען זיך פאַר אַ הענטעל פון טראַמוויי און אַוועקשטעלען אַ פוס אויף אַ טרעפּל און איך בין אָפּגעפאָהרען איין אָפּשטעל. אָבער אַ מיליציאָנער בעט מיך אַראָפּגיין, ווייל אַזוי פאָהרען טאָר מען נישט. גלייך מיט מיר, פערשטעהט זיך, זענען אַראָפּ נאָך אַ מאַן 10—8, אָבער גלייך ווי דער טראַמוויי האָט זיך גערירט, האָבען זיי זיך ווייטער אָנגעכאַפּט און איך בין געבליבען. איך האָב אַזוי געוואַרט אַ שעה צייט און עס זענען דורכגעלאָפען אַ היבש ביסעל טראַמווייען, אָבער זיי זענען אַלע אַוועקגעפאָהרען אָהן מיר. האָב איך בעשלאָסען צו גיין צופוס, אָבער ווי טרעפט מען צום יאַראָסלאַווער וואָקזאַל? נאָר איך האָב געקריגען אַן עצה. איך האָב זיך אָריענטירט נאָך די נומערען פון די טראַמווייען און ס׳האָט נישט געדויערט קיין אַנדערטהאַלבען שעה בין איך געקומען אויפ׳ן וואָקזאַל, וואו איך האָב געטראָפען די חברה, וועלכע האָבען זיך געפּאַקט אין די וואַגאָנעס. אויפ׳ן וועג האָב איך געפּרובט פרעגען דאָ אַ איזוואָזטשיק, וויפיל וויל ער ביז׳ן וואָקזאַל (ס׳איז שוין געווען אַ קליין שטיקעל וועג), האָט ער געבעטען נישט מעהר ווי 15 רובעל.

דער עיקר איז, אַז פון מאָסקווע האָט זיך שוין נישט געוואָלט אַוועקפאָהרען. מען האָט מיר דאָרטען פאָרגעלייגט צופעליג עטליכע שטעלעס, נאָר ביראָבידזשאַן איז געשטאַנען אַנטקעגען, האָב איך געמוזט ענטזאָגען די שטעלעס (די שטעלעס זענען געווען ספּעציעל פאַר אַ צייכענער). איך בין דאָ געווען ביי אַ וואַרשעווער מיידעל, זי האָט זיך פּראַכטפול איינגעאָרדענט, זי האָט מיך מכבד געווען מיט וואורשט און אייער און שפּראָטען מיט סאַרדינען און שוואַרצע און ווייסע ברויט מיט צוקערקעס, מיט געבעקסען. איך רעכען דאָס אַלץ אויס דערפאַר, אַז איהר זאָלט נישט מיינען, אַז מען „שטאַרבט“ דאָ פון הונגער. איהר דאַרפט פערשטעהן, אַז זי איז אַ פּשוטע אַרבייטערקע אין אַ שניידעריי-וואַרשטאַט און נעמט 200 רובעל אַ מאָנאַט. בכלל איז דאָ אַלץ דאָ. שלעכט איז דאָ די, וועלכע ווילען נישט אַרבייטען. זיי שטאַרבען פּראָסט פון הונגער, ווייל אויפ׳ן פרייען מאַרק קאָסט אַן עפּעל 1.50 רובעל און אין קאָאָפּעראַטיוו ד״ה פאַר די אַרבייטער קאָסט 80 קאָפּיקעס אַ קילאָ, ברויט קאָסט אין קאָאָפּעראַטיוו 35 קאָפּיקעס אַ קילאָ און אויפ׳ן פרייען מאַרק קאָסט 4 רובעל און 3 רובעל. דאָס איז אַ קליין בילד פון אַרבייטער-לעבען און פון מנחם-מענדל-לעבען.

איצטער וועל איך זיך פּערנעהמען אַביסעל אויף מזרח. וועגען דער רייזע פון מאָסקווע קיין טיכאָנקע וועל איך אייך אָנשרייבען אין אַן אַנדער טאָג. איך וועל אייגיכען האָבען אַ צימער בעזונדער. מיטאָג עס איך א סטאָלאָווקע ספּעציעל פאַר ספּעצען פון אי. ס. ט. (אינזשעניער-טעכנישע טוער). די מיטאָגען זענען באמת זעהר גוטע און געשמאַקע, אַזינדערפּריה בעקום איך ברויט אויף אַ גאַנצען טאָג 800 גראַם. אָוונטברויט און פריהשטיק קען איך עסען אין סטאָלאָווקע. נאָר איך האָב נישט שטענדיג חשק צו גיין עסען ווייל אין שטוב האָב איך פון מיין פּעקל, וועלכער בעשטייט פון איין קילאָ געמאַרענירטע הערינג, 1 קילאָ שפּעק, 800 גראַם צוקערקעס (שטענדיג גיט מען צוקער נאָר איצט האָט פערפעהלט); אָבער די נאָהענטסטע טעג וועלען מיר בעקומען צוקער אויך, אגב איז די צוקערקעס געשמאַקער פון צוקער). איך האָב געקריגען געטריקענטע וואורשט (נישט קיין פעטע). די פריהשטיקען אין רעסטאָראַן און די אָוונדברויטען בעשטעהען פון שפּעק, זיסען טיי, אַמאָל אַ בולקע. די בולקע איז אָבער נישט אַזוי ווייס ווי אונזערע, נאָר פיל געשמאַקער ווי אונזערע קיכעלעך.

אַלע אָוונד שפּאַצירען מיר אַרום אין די „שיינע“ גאַסען. די גאַסען זענען דאָ גאַנץ פּשוט. טיפע רינשטאָקען צוליב די זומערדיגע רעגענס, קיין עלעקטריע האָבען מיר נישט, ווייל מען בויט אַ נייע עלעקטרישע סטאַנציע און די אַלטע האָט זיך אַ ביסעל איבערגעפיהרט. די טעמפּעראַטור איז דאָ דורכשניטליך ביינאַכט 20 גראַד און ביי טאָג 8. די וועטערען זענען דאָ אויסערגעוועהנליך שעהן.

געדענקט!

מאָרגען, דאָנערשטאָג, קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע דער לאַנג-ערוואַרטעטער

קאָנצערט פון ישראל אלטער

(אָבערקאַנטאָר פון האַנאָווער)

אין זיין רייכסטען רעפּערטואַר.

נוצט אויס די איינציגע געלעגענהייט.

די קליינע צאָהל איבערגעבליבענע בילעטען נאָך צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

גענעראל קאטאווסקי

— פון — ר. גול

6

ער האָט געקענט זיין אַן אַטאַמאַן, ער איז דער צו געווען ווי געבוירען און ביים צוזאַמענפאַלען פונם פּראָגנט האָט ער אויף זיין אייגענע אחריות גענומען צונויפצושטעלען קאַוואַלעריע-אָפּטיילונגען צו שטיצען די באָלשעוויקעס.

אין קישינעוו האָט מען שוין איינפאַך, נישט געקענט אויסהאַלטען פון די סאָלדאַטען וואָס זענען יעדען טאָג געקומען צולויפען צו׳ן פנים פראָנט, מיט שבעל-געבאַקענע קאָמאַנדירען פון זייערע אייגענע רייהען. אַ סך פון יענע מחנות האָבען פון זיך איינגאַנצען אַראָפּגעוואָרפען דעם עול פון פעראַנטוואָרטליכקייט, און זיי האָבען געראַבעוועט וואָס זיי האָבען נאָר געקענט, און איינמאָל איז מען אין שטאָט איבעראַשט געוואָרען ווען מען האָט אויף אייגער פון די הויפּטגאַסען גאָר פלוצים דערזעהן אַ קאַוואַלעריע-מחנה וואָס האַלט זיך אין מעריקווירדיגער אָרדנונג.

צו זעקס אין אַ רייהע זענען די קאַוואַלעריסטען געפאָהרען רייטענדיג אויף גוטע פערד, אָנגעטון אין גוטע אוניפאָרמען, און האַלטענדיג אַ רויטע פאָהן האָבען זיי געזונגען אַזעלכע לידלעך אַז אפילו אַ קאָזאַק האָט געקענט רויט ווערען...

אין פאָראויס, איז אויף אַ ביסטערען פערדעל געפאָהרען אַ פעסט געבויטער, שטאַרקער מאַן, מיט אַ פעסטע מאָרדע און מיט צווי שוואַרצע בעפעהלענדע אויגען. ער האָט נישט געקוקט אויפ׳ן עולם וואָס איז זיך אָנגעלאָפען, זאָל דער עולם קוקען אויף איהם! און דער עולם האָט געקוקט ביי גענוג אַזוי לאַנג ביז מען האָט דערקענט ווער דאָס איז.

„קאָטאָווסקי“! — האָט איינער דעם אַנדערען שטילערהייט איבערגעגעבען און באַלד נאָכדעם האָט זיך דערהערט אַ געשריי:

הוראַ, קאָטאָווסקי!

קאָטאָווסקין איז דאָס אַוודאי געפעלען, אָבער צולעגענדיג די האַנד צום דאַשעק פון היטעל האָט ער געמאַכט דעם אָנשטעל ווי די גאַנצע געשיכטע וואָלט איהם נישט זעהר שטאַרק אָנגעגאַנגען, און אויסדרעהענדיג זיך אַביסעל מיט׳ן פּנים צו זיינע רייטער, האָט ער אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל, אַז מען זאָל אַביסעל פערשנעלערען דעם טראָט פון די פערד.

דאָס איז געווען אין יענער צייט ווען קאָטאָווסקי איז שוין געשטאַנען אין קאַמף געגען די ווייסע וואָס דער גענעראַל שטשערבאַטאָוו האָט אַרויסגעשטעלט געגען די באָלשעוויקעס אין יענעם געגענד. איינמאָל אין אַ שלאַכט געגען די מחנות פון גענעראַל דראָגאָמיראָווסקי, איז קאָטאָווסקי אַריינגעפאַלען אין געפאַנגענשאַפט און ס׳האָט שוין געהאַלטען דערביי אַז מען זאָל איהם שיסען, אָבער ער איז אַנטלאָפען.

אין אָדעס איז אויך נישט געווען שטיל, די שטאָט האָט געהאַלטען אין איין איבערגעהען פון האַנד צו האַנד, און אַלעס האָט דאָרטען געוואָטען ווי אין אַ קעסעל; און אין אָט אַ קאָכעניש האָט זיך קאָטאָווסקי געפיהלט אויסגעצייכענט גוט. ער האָט זיך געשלאָגען מיט וועמען ס׳האָט זיך נאָר געמאַכט — מיט די רומענער, מיט די אוקראַינער, מיט די דייטשען מיט די ווייסע, און מיט אַמאָל האָט ער זיך גאָר אויפגעהויבען און איז אַוועק קיין מאָסקווע.

אין׳ם מאָסקווער קרעמעל זענען נישט געווען קיין דאַמען וואָס פאַלען אין חלשות ווען זיי דערזעהען אַ מענשען מיט אַ שטורעמדיגער פערגאַנגענהייט. זיי האָבען גלייך אָפּגעשאַצט קאָטאָווסקיס פעהיגקייטען און זיין געוואַגטקייט, וואָס מאַכט עס אויס, וואָס ער איז אַן אַנאַרכיסט? דאָס איז גאָר נישט. מען וועט איהם אַריינוואַרפען אין דער גרויסער מיהל און דערנאָך וועט מען שוין זעהען.

און מ׳האָט קאָטאָווסקין אין מאָסקווע געגעבען אַ מיסיע וואָס האָט זיך זעהר גוט געפּאַסט פאַר איהם; מ׳האָט איהם געהייסען זיך אַריינכאַפּען שטילערהייד קיין אָדעס, וואו די ווייסע זענען געווען; דאָרטען זאָל ער די גאַנצע צייט שטעהן אין פערבינדונג מיט די קאָמוניסטישע אָרגאַניזאַציעס, וואָס אַרבייטען קאָנספּיראַציוו, און צוזאַמען זאָל מען ברעכען די מאַכט פון די ווייסע אימוויליג.

מיט אַ פאַלשען פּאַס אויף קאָטאָווסקי שפּעט אין אָסיען אַוועקגעפאָהרען שטילערהייד קיין אָדעס, עס האָט געהייסען אַז ער איז אַ לאַנדבעזיצער מיט׳ן נאָמען זאַלאַטאַרעוו, און ווען ער איז אָנגעקומען קיין אָדעס, האָט ער זיך דאַרט גלייך געזעהן מיט די קאָמוניסטען און צוזאַמען איז צוגעגרייט געוואָרען אַ פּלאַן, ווי אַזוי צו אַרבייטען קאָנספּיראַטיוו אָבער מיט דריי טעג שפּעטער האָבען שוין די ציטונגען געמעלדעט אַז קאָטאָווסקי איז דאָ אין שטאָט.

קיינער האָט אָבער נישט געוואוסט צו וועמען קאָטאָווסקי וועט צושטעהן. קיינער האָט נישט געקענט וויסען צוליב וואָס ער איז געקומען קיין אָדעס, וואו עס הערשען די ווייסע און וואו די שטאָט איז פול מיט פראַנצויזען, גריכען, ענגלענדער, איטאַליענער, פּאָליאַקען, רומענער און וואו אַלעס האָט זיך פערדרעהט אין אַ פערפּלאָנטערטען קנויל פון אַ קאַמף צווישען ווייסע און רויטע, אַנאַרכיסטען און לינקע סאָציאַליסטען-רעוואָלוציאָנערען און אויך קרימינאַלניקעס, וואָס שטעהען אונטער דער קאָמאַנדע פון „מישקאַ יאַפּאָנטשיק“.

אין אָדעס האָט קאָטאָווסקי צוגעצויגען ... דרייסיג מענשען, וועלכע זענען צו יעדער צייט גרייט אין פייער און אין וואַסער צו שפּרינגען. אויסגעקליבען האָט ער זיי „מיט׳ן אויג“, איין קוק אויף אַ מענשען איז פאַר איהם געווען גענוג, צו וויסען אויב ער פּאַסט זיך צו דער אַרבייט, אָדער נישט.

די קאָנספּיראַטיווע אַרבייט איז בעשטאַנען אין דעם, וואָס מ׳האָט געדאַרפט דערהרגענען און אָפּרוימען פון וועג פּאָליציייסקע אַגענטען אין פּראָוואָקאַטאָרען, אָנפיהרען אַ טעראָריסטישע אַרבייט געגען דער קאָנטר-רעוואָלוציע, מאַכען עקספּראָפּריאַציעס און צונעהמען דאָס געלד פון דער קאַסע, און אויך ביי פּריוואַטע מענשען, וואָס שטיצען די קאָנטר-רעוואָלוציע, מען האָט אויך געדאַרפט אַגיטירען צווישען די אַרבייטער אין די פאַבריקען, אַז זיי זאָלען אַרויס אין שטרייק.

אונטער קאָטאָווסקיס פיהרערשאַפט איז די אַרבייט גלייך אַוועק גלענצענד, אין איין פאַבריק זענען דריי טויזענד אַרבייטער אַרויס אין שטרייק. און באַלד האָט מען אַהין אַוועקגעשיקט מיליטער און געפּרובט אַרבייטען מיט שטרייק-ברעכער, די, וואָס האָבען אַגיטירט אין דער פאַבריק פאַר אַ שטרייק האָט מען אַרעסטירט.

דער פאַבריקאַנט איז געווען זיכער, אַז ער וועט אַרויסקומען דער זיגער, און ער האָט זיך שוין בעצייטענס געפרעהט, אָבער אין איינעם פיינעם פריהמאָרגען האָט ער געקראָגען אַ בריוועלע, וואָס האָט דיך קורץ און שאַרף געלייטעט אַזוי:

„גלייך זאָלט איהר זיך שטעלען אין פערבינדונג מיט די אַרבייטער און זיי בעצאָהלען פאַר דער צייט, וואָס זיי האָבען נישט געאַרבייט, איהר זאָלט אויך זעהן, אַז מ׳זאָל גלייך אַרויסלאָזען פון געפענגניש די אַרעסטירטע אַרבייטער פון׳ם שטרייק-קאָמיטעט, איך גיב אייך דערויף נישט מעהר ווי דריי טעג“.

און אונטערגעשריבען איז דאָס בריוועלע געווען — קאָטאָווסקי.

ווען דער פאַבריקאַנט האָט דעם אונטערשריפט דערזעהען, האָט עס איהם געוואָרפען אין קעלט און אין היץ. ער האָט וועגען דעם באַלד געמעלדעט דער פּאָליציי און מ׳האָט גלייך אָנגענומען מיטלען: ביי דער פּאַראַדנער טיר פון דעם הויז וואו דער רייכער פאַבריקאַנט האָט געוואוינט האָט מען אַוועקגעשטעלט אַ בעוואָפענטע וואַך יואָך און אין הויף האָבען זיך בעהאַלטען נישט ווייניגער ווי אַ פופציג בעוואָפענטע מענשען, דערצו איז נאָך די הויפּט-קוואַרטיר פון דער פּאָליציי געווען אין שכנות מיט הויז, וואו דער פאַבריקאַנט האָט געוואוינט.

(ווייטער מאָרגען)

היינט פרעמיערע!!!

„נאכט-געריכטען"

פרעכטיג פילם-מייסטערווערק פון געניאלען S. Van DYKE א. נ.: זיטען-דראמע, וואס אילוסטרירט דאס לעבען פון דער אריסטאקראטיע פון דער אונטערוועלט. — אין די הויפט-ראלען: ANITA PAGE, PHILIPS HOLMES און LEWIS STONE

אָנהויב פון די סעאנסען 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג — 1 א זייגער ביטאג. פערקלענערטע פרייזען פון די פלעצער. הוחה-בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונגען.

נעכסטער פראגראם: „ראספוטין" מיט CONRAD VEIDT

לײטשעס פאר גראפישע אנשטאלטען, דרוקעריי און סטערעאטיפ-שטעמפלען

די איינציגע אידישע פירמע אין לאדז

גצעלנקס. 104 טעל.: 241-24

שייטלען

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעעל אויסגעארבייט

צו ביליגע פרייזען

-- און אנדולאציע --

ביי קערש, סטווערארווא 15

לאנג-יעהריגער

געריכטס-סעקרעטאר

שרייבט און ערלעדיגט אלערליי

ביטעס, אנקלאגעס און קלאוזולעס

ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים

ווי אויך אין שרייבען ביטעס פאר איינציגע שפייזערס (אפיעקאנסטווע). שנעלער אויסקויף פון פאטענטען און רעגיסטראציע-קארטען אויפ'ן יאהר 1933

ב. מאז פעטריקאווער 10

Dr. S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען

וואוינט יעצט אויף

PIOTRKOWSKA 90, tel. 129-45.

נעהמט אן פון 8—2 נאכמיטאג און פון 4—9 אבענד, זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכם.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

אנאנס ביז 15 ווערטער

לאקאלען

א געוועלב מיט שהנע וויסטאווקעס, עס קען זיין מיט איינריכטונג, אויף זגערזשער גאס 1 שוין איבערצוגעבען. צו ערפאהרען ביי וויטעלזאהן, זגערזשער 30 B.
450

2 צימער און קיך מיט בעקוועמליכקייטען, פריש רעמאנטירט, שוין איבערצוגעבען. צו ערפאהרען זגערסקא 30 B ביי וויטעלזאהן.
450

אנ'ארט צו שלאפען פאר 1 אדער 2 יונגעלייט זגערזשער 38 גינגאלד.
448

נאכט-לעגער וושכארניא 19 ביי ווערעל.
6??

פריוואטע לעקציעס

אכטונג! מענער-שניידער-ארבייטער בעשטעלט קענען זיך מעלדען ביי ל. אבראמאוויטש, נאראטאוויטשא 6.
402

די ביליגסטע קוועלע און דער גרעסטער אויסוואהל

לייסטע-, ראהמען

סטיל-, אוואל-

צו פארהאנגען,

צו טאפעטען-לייסטען

נאר אין דער פאבריק פון

י. צווייליך, לאדז,

נארוטאוויטשא 11 אין הויף

בעמערקונג: פאָרווייזט קיינע פיליאלען!

רעטשניצע

זגערזשער 17

נעהמט אן קראנקע אין אלע ספעציאליטעטען

פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אווענד.

וויזיט 3 זל.

לעכער

צו וועש, לייצלער צו הויזען און עקספעדיציע ווערען אויסגענייט ביי

נארדמאן שרודמייסקא

ספעציאליסט אין העמשטעס

געפרוווירענע רעהרען

זייעט אויף די שלאסעריי פון

י. רעדער

11-טער ליסטאפאר 11/13

(רוג זאכאדניא)

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוון-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט לאסמעטיק.

-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

– בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זל.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליטעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, וויל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס ווי ווי א מאנשעט-קאפ, אדער אזוי ווי א טעלער-קאפ און עס פעלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנת דורך פעררייסען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. פעטציפיל נאכענע הייל באנדאזשען אויסגעצייכענט נאך דורך הרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר פראבירעווינר בעוויזינען זיכער דאס שהערסטען און נעפעהרליכסטען בראך. אויך פאר הויקערס, לייזונגען מיט הייל-נארטעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פוס און פלאט-פוס, ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע גלידער פיס און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע ארטען. עמפאנגט פון 9 ביז 1 ביטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בעראנעש, פראפ. ד"ר י. מארישער, פראפ. ד"ר בר. קיקלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער הערציגסטען דאנק דעם ה' ד"ר. י. ראפאפארט, ספעציאליסט פון דער הייל-ארטאפעדיע, אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פאר זיין אפעראציע בעהאנדלונג ארבעט בא אונזער 17-יעהריגע טאכטער. א דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט האט מען טאכטער פערלאזט דאס בעט און האט צוריקבעקומען קראפט און דער פערליזיש איז אינגאנצען פערשוואונדען.

די עלטערן

Ignacy i Marja Bartoszewscy

Łódź, ul. Napiórkowskiego 172.

---

3 pokoje z kuchnią

przy ul. Cegielnianej, słoneczne z wygodami, elektrycznością, gazem i telefonem **zaraz do oddania.** Wiadomość telefon. 224-49.

Dr. med.

R. AUGENFISZOWA

choroby kobiece i akuszerja

SRODMIEJSKA 12

telefon 126-87

przyjmuje codziennie od 5–8 wiecz.

צאהן-ארצט

J. ROZIN-REICHOWA

15 זגערזשער 15

נעהמט אן פון 10—2 מיטאג און 4—7 נאכמ.

צו לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5—9 אווענד. זונטאג פון 10—1 ביטאג.

פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע-פרייזען

כירורגיש- ווענערין-קליניק

„SANATO"

S. Z O. O.

אגראדאווא 10 טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

געבורטען II קל. 175 זל.

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

נעהמט אן די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען

אין טעקסט—40 " " " " 60— " " "

נאך'ן טעקסט—12 " " " " 18— " " 8

נעקראלאגען 20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

אבאנאמענטס-פרייז:

אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצואהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און פאר מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמינ. איז אפען ביטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg

Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman